XIII. Leó pápa „Satis cognitum”

kezdetű körlevele

Az Egyház egységéről

1896. június 29.

XIII. Leó pápa „Satis cognitum”

kezdetű körlevele

Az Egyház egységéről

1896. június 29.

Kapisztrán Szent János Kiadó

Budapest, 2016.

Eredetileg megjelent:
XIII. LEO PÁPA Ő SZENTSÉGÉNEK KÖRLEVELE
AZ EGYHÁZ EGYSÉGÉRŐL.

Latin eredetiből fordította: Dr. Rada István

Különlenyomat a *HITTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT* 1896. évi folyamából.

Budapest, Az Atheneum R. Társulat Könyvnyomdája, 1896.
Jelen kiadásban a szöveget a Vatikán honlpaján megtalálható angol változatnak megfelelő módon számozott alfejezetekre tagoltuk, és az aktuális helyesírási szabályoknak megfelelően felfrissítettük. (A régies szóhasználaton nem változtattunk, csak a helyesíráson és a vesszőhasználaton.)
A szöveg folyamatos gondozás alatt áll.
(Utolsó módosítás: 2020. szeptember 28.) A mindenkori legfrissebb változat itt érhető el: figyelji.de/a/satisra

Minden jog fenntartva.
© Kapisztrán Szent János Kiadó, 2016.
kapisztrankiado.hu

ISBN: 978-615-80384-4-7

Tartalomjegyzék

1. **Bevezetés** 6

2. **Emberi közreműködés** 8

3. **A mindörökké látható egyház** 9

4. **Hogyan hozta létre Krisztus az egyházát?** 14

5. **Krisztus, az egyház feje** 18

6. **A hit egysége** 22

7. **A Krisztus által megparancsolt hitben való egység természete.** 25

8. **Az egyház tanító hivatala örökké fennmaradjon.** 26

9. **Az összes Istentől nyert igazságot kivétel nélkül el kell fogadni.** 33

10. **Az egyház mint isteni társaság** 44

11. A Krisztus által alapított legfőbb tekintély 48

12. Szent Péter egyetemes joghatósága 50

13. A pápák isteni joggal bírják az egyház főhatalmát. 59

14. A püspökök az egyház belső szervezetének lényeges alkatrészét képezik. 66

15. A Pétertől és utódaitól elszakadt püspökök minden joghatóságukat elveszítik. 67

16. Kérés az aklon kívüli juhokhoz 78

17. Kiadói utószó 82

XIII. LEÓ PÁPA ŐSZENTSÉGÉNEK KÖRLEVELE AZ EGYHÁZ EGYSÉGÉRŐL.

XIII. Leó pápa

tisztelendő testvéreinek, a pátriárkáknak, prímásoknak, érsekeknek, püspököknek és más egyházi elöljáróknak, kik az apostoli székkel békében és egységben élnek.

Tisztelendő Testvérek, üdvöt és apostoli áldást.

Bevezetés

1. Eléggé ismeretes előttetek, hogy gondolatainknak és gondjainknak nem csekély része irányult oda, hogy a lelkek főpásztorának, Jézus Krisztusnak hatalma alatt álló *akolba* visszavezéreljük a tévelygőket. E célt tartva szemünk előtt, üdvös szándékunknak és föltételünknek előmozdítására igen hasznosnak tartottuk az egyháznak képét és vonásait megrajzolni, amelyek közt különösen megfigyelésre méltó az az *egység*, mellyel őt isteni szerzője az igazság és legyőzhetetlen erő ismertető jeleként örök időkre felruházta. A szemlélők lelkére nagy hatással lehet az egyháznak vele született szépsége és ékes volta is, valamint nem valószínűtlen, hogy látása eloszlathatja a tudatlanságot, megszüntet-

heti a hamis vélekedéseket és előítéleteket, különösen azoknál, akik nem saját hibájukból tévelyegnek; sőt meggyújthatja az emberekben az egyház iránti ama szeretetnek egy szikráját, amellyel Jézus Krisztus őt, isteni vérével megváltván, magának eljegyezte:

> Krisztus szerette az anyaszentegyházat és önmagát adta érette.[1]

Ha a legszeretőbb s akár tudatlanságból, akár gonoszságból elhagyott anyához való visszatérés nem ugyan vérbe – pedig Jézus Krisztus ezen az áron szerezte meg –, de némi munkába és sokkal könnyebben elviselhető áldozatba kerül, legalább tisztában lesznek a visszatérni óhajtók azzal, hogy ezt a terhet nem emberi akarat, hanem isteni parancs rakta az ember vállaira s ugyanazért az isteni malaszt segítségével a tapasztalásból könnyen meg fogják ismerni emez isteni szavak igazságát:

> Az én igám gyönyörűséges és az én terhem könnyű.[2]

[1] Ef 5, 25. (Megjegyzés: a szentírási helyeket a jelenleg használatos formában közöljük – a kiadó)

[2] Mt 11, 30.

Miért is legnagyobb reményünket a *világosság Atyjába* helyezvén, akitől *minden jó adomány és minden tökéletes ajándék* vagyon,[3] attól ti., *aki* egyedül *ad növekedést,*[4] esdve kérjük őt, hogy szavainknak meggyőző erőt kölcsönözni kegyeskedjék.

Emberi közreműködés

2. Habár az Isten mindazt, ami a teremtmények által történik, önmaga saját erejével is megteheti, mégis gondviselésének kegyes határozatából az emberek segítségére magokat az embereket is fel akarta használni s miként a természeti dolgok rendjében kellő tökéletességet, úgy a természetfölöttiekben is az embernek szentséget és üdvösséget csak emberek munkája és szolgálata által szokott megadni. De világos, hogy emberek közt a közlekedés csak érzékekkel észrevehető külső dolgok által történhetik. Ez okból öltött magára emberi természetet az Isten fia,

> „ki Isten alakjában lévén, … kiüresítette önmagát, szolgai alakot vévén föl, hasonlóvá lett az emberekhez:[5]"

[3] Jak 1, 17.
[4] 1Kor 3, 7.
[5] Fil 2, 6–7.

s ekként a földön működve, tanait és törvényeinek parancsait az emberekkel élőszóval közölte.

A mindörökké látható egyház

3. Minthogy pedig isteni tisztének folytonosnak és örökösnek kellett lennie, többeket tanítványokul vett maga mellé és hatalmának részeseivé tett s miután lekérte rájuk az égből *az igazság Lelkét,* meghagyta nekik, hogy járják be a föld kerekségét s azt, amit ő tanított és parancsolt híven hirdessék az összes nemzeteknek és pedig azért, hogy tanainak vallása és törvényeinek megtartása által az emberi nem e földön szentségre, a mennyországban örök boldogságra tehessen szert. Ily módon és e célból jött létre az egyház, amely, ha a végcélt és a szentséget közvetetlenül létesítő okokat tekintjük, csakugyan *lelki,* ha pedig tagjait és a lelki ajándékokhoz vezető eszközöket tekintjük, *külső* és szükségképen látható. A tanító hivatalt szemmel látható és fülekkel hallható jelekkel kapták az apostolok s e hivatalt ők sem gyakorolták másként, mint érzékekre ható szavakkal és tettekkel. Szavuk külsőleg érinté a füleket s hitet szült a lelkekben:

> A hit hallásból vagyon, a hallás pedig Krisztus igéje által.[6]

S habár maga a hit, ti. az első és legfőbb igazságnak elfogadása, a lélekben fogamzik meg, de határozott megvallással külsőleg is meg kell nyilatkoznia:

> Mert szívvel hiszünk az igazságra, szájjal pedig vallást teszünk az üdvösségre.[7]

Hasonlóképen nincs belsőbb valami az emberben, mint az isteni malaszt, mely a szentséget szüli, de a malaszt elnyerésének rendes és fő eszközei külsők, ti. a szentségek, amelyeket erre különösen kiválasztott emberek bizonyos szertartásokkal szolgáltatnak ki. Jézus Krisztus az apostoloknak s az apostolok utódainak megparancsolta, hogy a népeket tanítsák és kormányozzák, a népeknek pedig megparancsolta, hogy azoknak tanítását elfogadják és engedelmes alattvalóik legyenek. De a keresztény társaságban a jogok és kötelességek e kölcsönösségének nemcsak fennmaradnia, de létre jönnie sem lehetett volna az érzékek, a dolgok tolmácsai és hirdetői nélkül. Azért nevezi a Szentírás oly gyakran az egyházat testnek, sőt *Krisztus testének:*

> Ti pedig Krisztus teste vagytok.[8]

[6]Róm 10, 17.
[7]Uo. 10.

Mivel pedig az egyház test, azért szemmel látható, s mivel Krisztus teste, azért cselekvő és erőteljes eleven test, mert Jézus Krisztus saját erejével védi és fenntartja, körülbelül olyformán, mint a szőlőtő a rajta levő szőlővesszőket táplálja és termékenyíti. S valamint az állatokban az élet kútfeje láthatatlan és teljesen el van rejtve, de a tagoknak mozgása és tevékenysége által megnyilatkozik és látható lesz, úgy az egyház természetfölötti életének kútfeje is tisztán látható azokból, amiket cselekszik.

Ebből következik, hogy nagy és veszedelmes tévedésben vannak azok, akik az egyházat egész önkéntesen mintegy rejtettnek és láthatatlannak képzelik, valamint azok is, akik azt valami emberi intézménynek tartják, melynek vannak ugyan fegyelmi törvényei és külső szertartásai, de nincs meg benne az isteni malaszt ajándékainak folytonos közlése, nincsenek meg benne ama dolgok, melyek napról-napra és nyíltan bizonyítják, hogy az Istentől nyert életet. Hogy Jézus Krisztus egyháza akár egyik, akár másik legyen, oly ellentmondás, mint azt állítani, hogy az ember csupán testből, vagy csupán lélekből áll. Ama két alkatrésznek összeköttetése és egyesülése az egyházra nézve ép oly szükséges, mint az emberi természetnek a test és lélek benső egyesülése. Az egyház nem valami bolt, hanem Krisztusnak természetfölötti élettel felruházott teste. Valamint Krisztus, a

[8] 1Kor. 12, 27.

fej és példánykép, nem egész, ha valaki benne csak a látható emberi természetet nézi, mint a fotiniánusok és nesztoriánusok, vagy csak az isteni láthatatlan természetet tételezi föl, mint a monofiziták; hanem egy e két, látható és láthatatlan természetből és természetben: úgy az ő titokzatos teste csak azért igazi egyház, mert látható részei erőt és életet természetfölötti ajándékokból és ama többi forrásokból merítenek, ahonnan természetük és saját mivoltuk fakad. Mivel pedig az egyház az Isten akaratából és rendeletéből *ilyen,* szakadatlanul *ilyennek* kell maradnia minden időben; ha nem maradna, nem örök időkre volna teremtve s magát a célt is, melyre törekszik, a helyek és idők határai korlátolnák; márpedig mindkettő ellenkezik az igazsággal. A látható és láthatatlan dolgok ez összeköttetésének tehát, minthogy az egyháznak természetes és az Isten akaratából beléje oltott tulajdona, mindaddig fenn kell maradnia, míg maga az egyház fennáll. Azért mondja szent Krizosztom:

> „Ne távolodjál az egyháztól: mi sem erősebb az egyháznál. Reményed az egyház, üdvösséged az egyház, menedéked az egyház. Magasabb az égnél, tágasabb a földnél. Sohasem öregszik és mindig életerős marad. S azért a Szentírás, erősségét és állandóságát bizonyítva, hegynek nevezi.”[9]

És szent Ágoston:

> Azt hiszik (a pogányok), hogy a kereszténység vallása csak bizonyos ideig lesz a világon és azután megszűnik. Megmarad a nappal, míg a nap kel és nyugszik; vagyis míg idő lesz, nem tűnik el az Isten egyháza, azaz Krisztus teste a földről.[10]

Ugyanő másutt:

> Ingadozni fog az egyház, ha ingadozik az alapja; de mi ingatja meg Krisztust? … Míg Krisztus nem ingadozik, nem fog megingani örökké. Hol vannak, akik azt mondják, hogy eltűnt az egyház a földről, mikor még megingani sem tud?[11]

Az igazságot keresőnek ezeket kell használnia alapokul. Az egyházat Krisztus alapította és szervezte s azért, ha természetének mivoltát keressük, mindenekelőtt tudnunk kell, hogy mit akart Krisztus és mit létesített. E szabály szerint

[9] Szent Krizosztom, *Homilia de capto Eutropio* n. 6.

[10] Szent Ágoston, *2 In Ps. 71. n. 8.*

[11] Szent Ágoston, *Enarratio in Ps. 103. sermo 2. n. 5.*

első sorban megállapítandó az egyház egysége, amelyről jónak láttuk a közhaszon előmozdítása végett e körlevélben egyet-mást elmondani.

Hogyan hozta létre Krisztus az egyházát?

4. Hogy Jézus Krisztus igaz egyháza csakugyan egy, a Szentírás világos és számos helyeiből oly bizonyos mindenki előtt, hogy nincs keresztény, aki tagadni merné. De az egység természetének megítélésében és megállapításában sokakat félrevezetnek a különféle tévedések. Az egyháznak nemcsak megalakítása, de egész szervezete a szabad akarattal létesített dolgok közé tartozik, tehát az ítéletnek ahhoz kell magát tartania, ami valóban megtörtént s nem szabad azt kutatni, miként lehetne eggyé tenni az egyházat, hanem miként akarta egynek az, aki megalapította.

Márpedig, ha a megtörtént tényeket tekintjük, Jézus Krisztus nem olyannak alakította és szervezte az egyházat, hogy több társaságot egyesítsen magában, amelyek hasonlók ugyan egymáshoz, de amelyek különállók s amelyeket nem ama kötelékek fűznek össze, amelyek az egyházat olyképpen teszik osztatlanná és egyetlenné, amiképp a hitvallásban valljuk:

> „Hiszek egy … anyaszentegyházat.[12]”

– Természetes tulajdonul kapta az egységet az egyház, melyet az eretnekek sokfelé akarnak szakítani. Lényegében és meggyőződésében, kezdetében és bevégzettségében egynek mondjuk az ősi és katolikus anyaszentegyházat… Különben az egyháznak kiválósága, miként szervezetének kútfeje, az egységből fakad, felülmúlván minden egyebet s nem lévén semmi hozzá hasonló, vagy véle egyenlő.

Valóban, mikor Jézus Krisztus e titokzatos épületről beszél, mindig csak egy egyházat említ, a melyet *magáénak* nevez:

> „ fogom építeni anyaszentegyházamat. ”

Bármily egyházat képzeljünk ezen kívül, ha nem Krisztus alapította, nem lehet Krisztus igaz anyaszentegyháza. Ami még világosabb lesz, ha az isteni alapít szándékát vesszük szemügyre. Mert mit szándékozott és mit akart Krisztus Urunk az egyház alapításával? Azt, hogy annak a hivatalnak, annak a megbízatásnak, melyet Atyjától kapott, folytonos betöltését ráruházza. Ez volt szándéka s végre is hajtotta.

> „ Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket.[13] ”

[12] Alexandriai Kelemen, *Stromatum lib. VII. cap. 17.*

> Amint te küldöttél engem e világra, úgy küldöm én is őket e világra.[14]

Márpedig Krisztusnak feladata a kárhozattól az üdvösségnek megmenteni azt, mi elveszett volt, vagyis nem néhány nemzetet vagy várost, hanem hely- és időkülönbség nélkül az egész emberi nemet: azért jött

> az ember Fia ... hogy üdvözüljön e világ őáltala.[15]

> Mert nem is adatott más név az ég alatt az embereknek, melyben nekünk üdvözülnünk kellene.[16]

Tehát a Jézus Krisztus által szerzett üdvösséget s az ebből fakadó összes jótéteményeket minden emberre és minden korszakban ki kell árasztania az egyháznak. Miért is alapítójának akaratából egyetlennek kell lennie az egész földön

[13] Jn 20, 21.
[14] Uo. 17, 18.
[15] Uo. 8, 17.
[16] ApCsel 4, 12.

és minden időben. Sőt, hogy egynél több lehessen, át kellene lépnie a földkerekség határát s új és hallatlan emberi nemet képzelnie.

Az egy, minden halandót minden időben és helyen átölelő egyházról ugyanezt látta és jövendölte meg Izaiás, midőn, a jövőbe pillantva, előtte állt egy fényesen kimagasló hegy alakja, mely az *Úr házának,* a mi egyházunknak képe volt:

> „És az utolsó napokban az Úr házának hegye a hegyek tetején fog állani.[17]"

Ámde *egy* ez a hegy, mely a hegyek tetején áll; *egy* az Úr háza, melyhez egykor *minden nemzetek* összesereglenek, életszabályt kérendők:

> „És ahhoz gyűlnek minden nemzetek ... és azt mondják: Jertek, menjünk föl az Úr hegyére és Jákob Istene házához s ő megtanít minket utaira és ösvényein fogunk járni.[18]"

S e helyet érintve mondja Optatus Milevitanus:

[17] Iz 2, 2.
[18] Iz 2, 2–3.

> Írva van Izaiás prófétánál: Sionból megyen ki a törvény és az Úr igéje Jeruzsálemből. Tehát nem ama Sion hegyén lát Izaiás völgyet, hanem a szent hegyen, amely az egyház, amely az egész égboltozat alatt az egész római birodalom fölé emeli fejét… Szellemi Sion tehát az egyház, melyben az Atyaisten Krisztust tette királlyá, mély az egész földkerekséget átöleli, tehát az egész földön csak egy katolikus egyház van.[19]

Szent Ágoston pedig:

> Van-e oly feltűnő valami, mint a hegy? De vannak ismeretlen hegyek is, mert a földnek egy pontján állanak … De ez a hegy nem ilyen, mert betölti az egész föld színét; és róla mondatik, hogy a hegyek tetején áll.[20]

Krisztus, az egyház feje

5. Ezenfelül az Isten fia azt akarta, hogy az egyház az ő titokzatos teste legyen, amellyel mint annak feje egyesüljön s ez

[19] Optatus Milevatinus, *De Schism. Donatist. lib. III. n. 2.*

[20] Szent Ágoston, *In Epist. Joan. tract. I. n. 13.*

által hasonló legyen az általa magára öltött emberi testhez, amelynél természetesen a fej nem hiányozhatik. Valamint tehát egyetlen halandó testet öltött magára, amelyet átadott a keresztnek és halálnak, hogy az emberek megváltásának árát lefizesse, úgy titokzatos teste szintén egy, amelyben és amelynek közreműködésével az embereket a szentségre és örök üdvösségre képesíti:

> Őt [Krisztust] tette [az Isten] fejévé az egész anyaszentegyháznak, mely az ő teste.[21]

Szétszórt és elválasztott tagok nem képezhetnek a fejjel egy testet. Szent Pál szavai szerint pedig:

> A testnek minden tagja, noha sok, mégis egy test: úgy van a Krisztus is.[22]

Azért ezt a titokzatos testet összekötöttnek és egybefoglaltnak mondja:

> A fej Krisztus: kitől az egész test összeköttetik és egybefoglaltatik minden íznek szerkezete által, minden tagnak kijelölt munkálkodása szerint.[23]

[21] Ef 1, 22–28.

[22] 1Kor. 12, 12.

Miért is, ha bizonyos tagok a többi tagoktól elválva szétszórtan hevernek, ugyanazon és egy fejjel összeköttetésben nem lehetnek:

> Egy az Isten, egy Krisztus, egy az ő egyháza, egy a hit és egy az egyetértés köteléke által egységes testté összeforrott nép. Az egység szét nem téphető, sem az egy test a kötelék felbontása által szét nem választható.[24]

Hogy az egyház egységét még tökéletesebbé tegye, hasonlóvá teszi az Úr az eleven testhez, melynek tagjai csak akkor életképesek, ha a fejjel összekapcsolva, magától a fejtől nyernek életerőt: szétválasztva okvetetlen meghalnak.

> Nem lehet [az egyházat] … a tagok szétválasztása által darabokra tépni. Ami a törzsről leválik, magában nem élhet.[25]

Miben is hasonlít a holt test az elevenhez?

[23] Ef 4, 15–16.

[24] Szent Cyprián, *De cath. Eccl. unit. n. 23.*

[25] Uo.

> Mert soha senki a maga testét nem gyűlöli, hanem táplálja és ápolja azt, mint Krisztus is az anyaszentegyházat; mert az Ő testének tagjai vagyunk, az Ő húsából és csontjaiból.[26] ”

Krisztushoz hasonló más fej keletkezik tehát, más Krisztus, ha az egyházon kívül, mely az ő teste, még mást képzelünk.

> Megnézzétek, mitől óvakodjatok, megnézzétek, mit cselekedjetek, megnézzétek, mitől féljetek. Megtörténik, hogy az emberi testben, sőt a testről valamely tag, kéz, ujj, láb levágatik: vajon követi-e a levágott tagot a lélek? Míg a testben volt, élt: levágva, elveszti életét. Ekként a keresztény ember is katolikus, míg a testben él; levágva eretnek lett: a levágott tagot nem követi a lélek.[27] ”

Krisztus egyháza tehát egy és örökös: akik különválva járnak, eltévelyednek Krisztus Urunk akaratától és parancsától s elhagyva az üdvösség útját, a kárhozat örvénye fele mennek.

[26] Ef 5, 29–30.

[27] Szent Ágoston, *Sermo CCLXVII. n. 4.*

> Aki az egyháztól elszakadva, házasságtörő nőhöz csatlakozik, az egyház ígéreteitől megfosztatik s Krisztus jutalmait nem nyeri el, aki elhagyja Krisztus egyházát… Aki ez egységhez nem ragaszkodik, nem tartja meg az Isten törvényét, nem tartja meg az Atya és Fiú hitét, nincs élete és üdvössége.[28]

A hit egysége

6. De aki egynek, ugyanaz *egységesnek* is alkotta az egyházat, vagyis olyannak, hogy akik abban élni fognak, azokat a legbensőbb viszony fűzi össze, úgyannyira, hogy egy népet, egy országot, egy testet képeznek.

> Egy test és egy lélek, amint hivatástoknak egy reményére vagytok hivatva.[29]

Ezt az akaratát Jézus Krisztus halála közeledtével szentesítette s magasztos módon megpecsételte, így imádkozván az Atyához:

[28] Szent Cyprián, *De cath. eccl. unit. n.6.*
[29] Ef 4, 4.

> Nemcsak őérettük könyörgök, hanem azokért is, kik az ő igéjük által hinni fognak bennem, hogy… ők is mibennünk eggyé legyenek … hogy tökéletesen eggyé legyenek.[30]

Sőt ezen egységnek oly bensőnek s oly tökéletesnek kellett lennie követőiben, hogy némileg hasonló legyen az Atyával való összeköttetéséhez:

> Könyörgök … hogy mindnyájan eggyé legyenek, amint te, Atyám, énbennem, és én tebenned. [31]

Az emberek e benső és tökéletes egyetértésének alapja pedig szükségkép az elmék megegyezése és összehangzása, amelyből természetszerűleg fakad az akaratok megegyezése és a cselekedetek egyformasága. S ezért isteni végzése szerint azt akarta, hogy egyházában *a hit egysége* uralkodjék, amely hit az első erény ama kötelékek közt, melyek az embert az Istenhez fűzik s innen van, hogy *híveknek* neveztetünk.

[30] Jn 17, 20. 21. 28.
[31] Uo. 21. v.

> ”Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség[32]”

mert valamint egy az Úr és egy a keresztség, úgy az összes, bárhol élő keresztényeknél egy hitnek kell lennie. Miért is szent Pál apostol kéri, sürgeti, esdve kéri a kereszténye-ket, hogy egyformán érezzenek s kerüljék a nézeteltéréseket:

> ”Kérlek pedig titeket, atyámfiai, a mi Urunk Jézus Krisztus nevéért, hogy azon egyet váltjátok mindnyájan s ne legyenek köztetek szakadások, hanem tökéletesen azonegy értelemben és ítéletben legyetek.[33]”

Amely helyek valóban nem szorulnak magyarázatra, mert elég világosan beszélnek. Különben is azok, kik magokat keresztényeknek vallják, mindnyájan megegyeznek abban, hogy a hitnek egynek kell lennie. De egy nagy fontosságú és szerfelett szükséges pontban igen sokan tévedésbe ejtetnek, abban ti., hogy milyennek kell lennie ez egységnek. Itt is, mint föntebb hasonló esetben, nem személyes vélekedés és találgatás szerint, hanem a történeti tények alapján kell ítélni, vagyis kutatva és megállapítva azt, hogy milyennek parancsolta Krisztus a hitben való egységet.

[32] Ef 4, 5.

[33] 1Kor. 1, 10.

A Krisztus által megparancsolt hitben való egység természete.

7. Habár Jézus Krisztus mennyei tanítása nagyrészt fel van jegyezve az isteni sugallat után készült iratokban, de az emberi szellemre bízva, nem volt képes egymagában az emberek elméjét egyetértésre bírni. Mert nagyon könnyen megtörténhetett, hogy különféle és egymástól különböző magyarázatoknak legyen kitéve és pedig nemcsak magának a tanításnak titokzatos természete, hanem az emberi szellem változó volta és az ellentmondásokat szerető szenvedélyek zavargása miatt is. A különböző magyarázatokból szükségkép eltérő nézetek fakadtak; innen a viták, viszálykodások és szóharcok, melyek az egyházat életének legelső korszakában nyugtalanították. Az eretnekekről így ír szent Irén:

> Vallják ugyan az iratokat, de a magyarázatokkal elferdítik.[34]

És szent Ágoston:

> A lelkeket tőrbe ejtő és kárhozatba döntő eretnekségek és téves hitcikkelyek csak úgy keletkezhettek, hogy a jó iratok nem jól értették.[35]

[34] Szent Irén, *Lib. III. cap. 12. n. 12.*

Az elmék egyesítésére, a nézetek összhangjának létesítésére és biztosítására tehát az isteni iratokon kívül határozottan szükséges volt egy másik *kútfő* is. Ezt követelte az isteni bölcsesség, mert ha az Isten egy hitet akart, gondoskodnia kellett az egység fenntartásának valamely módjáról, amit a szent iratok, miként azonnal látni fogjuk, világosan jeleznek. Az Isten végtelen hatalmát bizonyára semmi sem köti és korlátozza s mint eszköz, minden dolog rendelkezésére áll. E külső kútfőt illetőleg tehát meg kell vizsgálnunk, hogy Krisztus a hatalma alatt álló összes eszközökből melyiket választotta. Miért is fel kell idéznünk a kereszténység kezdeteit.

Az egyház tanító hivatala örökké fennmaradjon.

8. Oly dolgokat mondunk el, melyekről a Szentírás tanúskodik s melyek általánosan ismeretesek. Jézus Krisztus csodáinak erejével bizonyítja istenségét és isteni küldetését; a sokaságot szóval igyekszik a mennyeiekre tanítani s majd örök jutalmakat, majd örök büntetéseket ígérve, határozottan követeli, hogy neki, a tanítónak higgyenek:

> „Ha Atyám tetteit nem cselekszem, ne higgyetek nekem.“[36]

[35] Szent Ágoston, *In evang. Joan. tract. XVIII. cap. 5. n. 1.*

> Ha a tetteket nem cselekedtem volna közöttük, melyeket senki más nem cselekedett, vétkük nem volna.[37]

> Ha pedig cselekszem [Atyám tetteit], és ha nékem nem akartok hinni, a tetteknek higgyetek.[38]

Mindent, amit parancsol, tekintéllyel parancsol, s mikor az ész beleegyezését követeli, semmit sem vesz ki. Azoknak tehát, akik Jézust hallgatták, ha üdvözölni akartak, kötelességük volt tanítását nemcsak általában elfogadni, hanem teljes lélekkel ragaszkodni minden egyes dologhoz, amit ő előadott, mert ellentmondás az Istennek csak egy dologban is nem hinni.

Mikor pedig az égbe visszatérendő volt, amily hatalommal küldte őt az Atya, ugyanazzal küldi az apostolokat, meghagyván nekik, hogy tanítását terjesszék és hirdessék:

[36]Jn 10, 37.
[37]Uo. 15, 24.
[38]Uo. 10, 38.

> Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden nemzeteket… tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek.[39]

Üdvözülni fognak, kik az apostoloknak engedelmeskednek, elkárhozni, akik nem engedelmeskednek:

> Aki hiszen és megkereszteltetik, üdvözül; aki pedig nem hiszen, elkárhozik.[40]

S minthogy az Isten gondviselésének teljesen megfelel, hogy különösen nagy és fönséges hivatalt csak úgy ruházzon valakire, ha egyúttal képessé teszi őt arra, hogy hivatalának pontosan megfeleljen: Jézus Krisztus megígérte, hogy tanítványaira leküldi az igazság Lelkét s ez örökké velük fog maradni:

> Ha pedig elmegyek, elküldöm őt [a Vigasztalót] hozzátok … Mikor pedig eljön amaz igazságnak Lelke, megtanít titeket minden igazságra.[41]

[39] Mt 28, 18. 19. 20.
[40] Mk 16, 16.
[41] Jn 16, 7–13.

> És én kérem az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy örökké veletek maradjon, az igazság Lelkét. [42] […] Ő bizonyságot tesz felőlem: ti is bizonyságot tesztek.[43]

Azért megparancsolja, hogy az apostoloknak tanítását ép oly lelkiismeretesen kell fogadni és ép oly szentül megtartani, mint az övét:

> Aki titeket hallgat, engem hallgat: és aki titeket megvet, engem vet meg.[44]

Az apostolok ép úgy Jézus Krisztus küldöttei, mint ő az Atyáé:

> Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket;[45]

valamint tehát Krisztust hallgatniok kellett az apostoloknak és tanítványoknak, ép úgy kellett hinniök az apostolok szavaiban azoknak, akiket isteni parancsból tanítottak. Követ-

[42] Uo. 14, 16–17.
[43] Uo. 15, 26–27.
[44] Lk 10, 16.
[45] Jn 20, 21.

kezéskép az apostolok tanításának csak egy parancsát is elvetni ép oly kevéssé volt szabad, mint magának Krisztusnak tanításából valamit visszautasítani. Valóban, az apostolok szava, leszállván rájuk a Szentlélek, mindenüvé elhatott. Ahova betették lábukat, mindenütt Jézus követeiként léptek föl.

> Kitől [Jézus Krisztustól] a malasztot és apostolságot vettük, hogy a hitnek minden nemzet meghódoljon az ő nevéért,[46]

s isteni küldetésüket az Isten mindenütt világosan bizonyította csodákkal:

> Azok pedig elmenvén, tanítanak mindenütt, az Úr velük együtt munkálkodván és a beszédet megerősítvén a rá következő csodajelekkel.[47]

És micsoda beszédet? Bizonyára azt, mely magában foglalta mindazt, amit mesterüktől tanultak; mert nyíltan hirdették, hogy semmit sem szabad elhallgatniok abból, amit láttak és hallottak.

De – mint más helyen mondottuk – az apostoli tiszt nem volt olyan, hogy akár az apostolok személyével elveszhetett,

[46] Róm 1, 5.

[47] Mk, 16, 20.

akár idővel megszűnhetett volna, mert mindenkire kiterjedt és az egész emberi nem üdve érdekében állíttatott föl. Azt parancsolta ugyanis Jézus Krisztus az apostoloknak, hogy hirdessék *az evangéliumot minden teremtménynek és hordozzák az ő nevét a pogányok és fejedelmek előtt s tanúi legyenek mind a föld végéig.* És megígérte, hogy e nagy hivatal teljesítésében velők lesz, mégpedig nem néhány esztendőn vagy korszakon át, hanem minden időben, *a világ végezetéig.* Erre vonatkozólag írja szent Jeromos:

> Aki azt ígéri, hogy tanítványaival lesz a világ végezetéig, ezzel azt is mondja, hogy azok mindig élni fognak és ő sohasem fog távozni a hívők mellől.[48]

De hogy bizonyulhatott mindez valónak, ha csak magokra az apostolokra vonatkoztatjuk, akik mint emberek halandók voltak? Gondoskodva volt tehát istenileg arról, hogy a Jézus Krisztus által alapított tanító hivatalnak ne legyen vége az apostolok életével, hanem örökké fennmaradjon. S valóban azt látjuk, hogy folytatódott s mintegy kézről-kézre szállt. Mert az apostolok püspököket szenteltek s egyenként kijelölték utódaikat *az ige szolgálatában.* – Nemcsak ezt tették: azt is meghagyták utódaiknak, hogy ők is alkalmas fér-

[48] Szent Jeromos, *In Matth. lib. IV. cap. 28. v. 20.*

fiakat válasszanak, akik ugyanazon tekintéllyel felruházva, ugyanazon tanító hivatalt és tisztet betöltsék:

> Te azért, fiam, erősödjél meg a malasztban, mely a Krisztus Jézusban vagyon; és amiket tőlem hallottál sok tanúbizonyság által, azokat bízd hű emberekre, kik alkalmasak lesznek másokat is tanítani.[49]

Valamint tehát Krisztust az Isten s az apostolokat Krisztus, úgy a püspököket és az apostolok összes utódait az apostolok küldöttek:

> Az apostolokat az evangélium hirdetésére a mi Urunk Jézus Krisztustól nyertük, Jézus Krisztust pedig az Isten küldötte. Krisztus tehát az Istentől, az apostolok Krisztustól vannak s mindkét küldetés az Isten akaratából történt… Az országokban és városokban tehát az Isten igéjét hirdetvén, midőn azoknak zsengéit lelkiismeretesen megvizsgálták, püspökökké és szerpapokká tették őket azok fölött, akik hinni fogtak … Megtették őket és azután meghagyták, hogy haláluk után más kipróbált férfiak vegyék át hivatalukat.[50]

[49] 2Tim, 2, 1–2.

Egyrészt tehát állandónak és változatlannak kell lennie a tisztnek tanítani mindazt, amit Krisztus tanított, másrészt állandónak és változatlannak kell lennie a kötelességnek, azoknak egész tanítását elfogadni és vallani. Amit igen szépen fejez ki szent Cyprián a következő szavakkal:

> „A mi Urunk Jézus Krisztus akkor, midőn azt mondja, hogy ellenségei azok, akik nincsenek vele, nem az eretnekségek bizonyos faját jelöli meg; hanem általában mindazokat, kik nincsenek vele és nem gyűjtenek vele, nyáját szétszórják, ellenségeinek tünteti föl, mondván: Aki nincs vélem, ellenem vagyon; és aki nem gyűjt velem, szétszór.[51]"

Az összes Istentől nyert igazságot kivétel nélkül el kell fogadni.

9. Az egyház eme parancsokra támaszkodva és kötelességének tudatában semmire sem fordított nagyobb buzgalmat és igyekezetét, mint arra, hogy a hitnek épségét minden tekintetben megőrizze. Ezért lázadóknak tekintette s kizárta magából mindazokat, akik tanításának bármely pontjára nézve

[50] Római szent Kelemen, *epist. I. ad Cor. cap. 42. 44.*

[51] Szent Cyprián, *Epist. LXIX. ad Magnum, n. 1.*

nem értettek egyet vele. Az ariánusok, montanisták, novaciánusok, quartadekumánok, eutichiánusok bizonyára nem az egész katolikus tant, hanem annak csak valamely részét vetették el: mégis, ki ne tudná, hogy eretnekeknek jelenttettek ki s az egyház kebeléből kizárattak? Hasonló sors érte a későbbi időkben is a téves hitcikkelyek szerzőit.

> Mi sem lehet veszedelmesebb az eretnekeknél, akik épen hagynak mindent, de egy szóval, mintegy csepp méreggel, az apostoli hagyományok egyszerű hitét megmételyezik.[52] ”

Ezt tartotta mindig az egyház, mégpedig a szentatyák egyhangú ítéletének megfelelőleg, akik szerint a katolikus közönségnek nem tagja és az egyháztól megvált az, ki a hiteles tanító hivatal által előadott tantól csak legkevésbé is eltért. Epifán, Ágoston, Theodorét, mindegyik a maga korából, számtalan eretnekséget sorolnak föl. Szent Ágoston megjegyzése szerint más eretnekségek is keletkezhetnek s ha valaki azoknak csak egyikét fogadja el, ez által a katolikus egységből kiválik:

> Aki mindezeket [t. i. az előszámlált eretnekségeket] nem hiszi, azért még nem tarthatja ”

[52] A *Tractatus de fide orthodoxa contra Arianos* szerzője.

> és mondhatja magát keresztény katolikusnak. Mert lehetnek most vagy a jövőben más eretnekségek is, melyeket e munkánkban nem soroltunk föl; a ki ezeknek bármelyikét vallja, nem lesz keresztény katolikus.[53]

A szóban forgó egység megvédésére istenileg rendelt emez eszközt sürgeti szent Pál is az efezusiakhoz írt levelében, ahol mindenek előtt figyelmeztet a lelkek egyetértésének buzgó megőrzésére:

> igyekezvén fönntartani a lélek egységét a béke kötelékével;[54]

s mivel a lelkek csak úgy lehetnek egyek a szeretet által, ha az elmék egyetértenek a hitben, azt akarja, hogy mindenkinek egy hite legyen:

> Egy az Úr, egy a hit,

mégpedig oly tökéletesen egy, hogy a tévedésnek minden veszedelmét kizárja:

[53] Szent Ágoston, *De hæresibus, n. 88.*

[54] Ef. 4, 3. s kk.

> Hogy ne legyünk többé habozó kisdedek s ne hajtassunk ide s tova a tudomány minden szelétől az emberek gonoszsága által, a tévedésbe ejtő álnokság által.

S ezt nem csak ideiglenesen kell megtartani, hanem

> mígnem mindnyájan eljutunk a hitnek [...] egységére [...] Krisztus teljes korának mértéke szerint.

De ezen egység létesítésének alapját, megőrzésének eszközét miben tette le Jézus Krisztus? Abban, hogy

> adott némelyeket apostolokul... másokat pedig pásztorokul és tanítókul a szentek teljes kiképzésére, a szolgálat munkájára, Krisztus testének épülésére.

Miért ezt a szabályt a tanítók és atyák a legrégibb kortól kezdve követni szokták és egyhangúlag védelmezték. Origenes:

> Valahányszor pedig [az eretnekek] a kánoni iratokat hozzák föl, melyekkel minden keresztény hívő lélek egyetért, ezt látszanak mondani: íme, a házakban van az igazság igéje. De nem szabad nekik hinnünk, sem az első és egyházi hagyománytól eltérnünk, sem mást hinnünk, mint ahogyan az Isten egyházának folytonos hagyományából kaptuk.[55]

Irén:

> Igaz bölcsesség az apostolok tanítása… mely az egymás után következő püspökök által tisztán megőrizve és az iratok meghamisítása nélkül mint legteljesebb tan jutott hozzánk.[56]

Tertullián pedig:

> Bizonyos tehát, hogy minden tan, mely az apostoli anyaegyházaknak és a hit őshelyeinek tanaival megegyez, igaznak tekintendő s kétségkívül azt vallja, amit az egyházak az apostoloktól, az apostolok Krisztustól, Krisztus az Istentől kaptak … Közösségben vagyunk az apostoli

[55] Origenes, *Vetus interpretatio coramentariorum in Matth. 46.*
[56] Szent Irén, *Contra hæreses lib. IV. cap. 33. n. 8.*

egyházakkal s hogy senki sem vall mást, ez az igazság bizonyítéka.[57] ”

És Hilárius:

> Azt mondja [a hajóról tanító Krisztus], hogy azok, kik az egyházon kívül vannak, semmi értelemmel sem bírhatnak az isteni beszéd felfogására. Mert a hajó az egyház képe, amelyben az élet igéje letéve van és hirdettetik, s ezt azok, kik kívül vannak és mint terméketlen és haszontalan homok feküsznek mellette, nem érthetik meg.[58] ”

Rufinusz magasztalja nazianzi Gergelyt és Vazult azért, hogy

> egyedül a Szentírás könyveivel foglalkoztak s azoknak értelmét nem saját tetszésük szerint, hanem az ősök irataiból és nyilatkozataiból kutatták, akik, mint tudva van, szintén az apostolok utódaitól nyertek kulcsot annak megértéséhez.[59] ”

[57] Tertullián, *De præscript. cap. 21.*
[58] Hilárius, *Comment. in Matth. 18. n. 1.*
[59] Rufinusz, *Hist. eccl. lib. II. cap. 9.*

Jézus Krisztus tehát, miként a mondottakból kitűnik, az egyházban *élő, hiteles és állandó tanító hivatalt* szervezett, melyet önálló hatalommal gyarapított, az igazság szellemével fölruházott, csodákkal megerősített és szigorúan megparancsolta, hogy tanításának parancsait úgy fogadjuk mint az övéit. Azért valahányszor ez a tanítóhivatal kijelenti, hogy az istenileg áthagyományozott tan összegében ez vagy amaz bennfoglaltatik, mindenkinek el kell hinnie, hogy az igaz, ha valamiként hamis lehetne, ebből az következnék, ami nyílt ellentmondás, hogy az emberi tévedésnek maga az Isten volna a szerzője:

> „Uram, ha tévedés, te csaltál meg bennünket.[60] ”

Ezzel eleje vétetvén minden kételkedésnek, visszavethet-e valaki csak egyet is amaz igazságokból anélkül, hogy ez által nyílt eretnekség örvényébe ne rohanjon anélkül, hogy szakítva az egyházzal, az egész keresztény tan összegét el ne vesse? Mert a hitnek az a természete, hogy semmi sem ellenkezik vele annyira, mint ezt hinni, amazt meg elvetni. Az egyház tanítása szerint ugyanis a hit

> természetfölötti erény, mely által az Isten malasztjának segítségével és támogatásával mindazt, amit kinyilatkoztatott, igaznak tartjuk, ”

[60] Richardus de S. Victore, *De Trin. lib. I. cap. 2.*

> nem azért, mert a dolgok belső igazságát az ész természetes világánál átlátjuk, hanem az Isten tekintélye miatt, aki azokat kinyilatkoztatta s aki sem nem csalhat, sem nem csalatkozhatik.[61]

Aki tehát tudja, mit nyilatkoztatott ki az Isten és nem hiszi, az épen semmit sem hisz isteni hittel. Mert amit Jakab apostol az erkölcsök elleni vétségről mond, ugyanaz áll a hit dolgában való tévedésről is:

> Ha valaki … egyben vétkezik, mindenikben vétkes lett,[62]

sőt sokkal inkább áll a hitbeli tévedésről. Mert arról, a ki egyben vétkezett, csak átvitt érteményben mondható, hogy az egész törvényt megsértette, mivel csak föltételezni kell benne a szándékot, hogy a törvényhozó Isten fölséget megvetette. Ellenben az, aki az Istentől nyert igazságoknak csak egy pontban is ellentmond, a szó szoros érteményében egészen kivetkőzik a hitből, mert vonakodik az Istent, mint végtelen igazságot s *a hit tulajdonképi indítóokát* tisztelni:

[61] *Conc. Vat. sess. III. cap. 3.*
[62] Jak 2, 10.

> Sokban velem vannak, kevésben nincsenek velem; de e kevés mellett, melyben nincsenek velem, mit sem használ nekik a sok, melyben velem vannak.[63]

És méltán, mert akik a keresztény tanból azt fogadják el, ami nekik tetszik, saját ítéletükre támaszkodnak, nem a hitre; s legkevésbé sem *vivén fogságra minden értelmet Krisztus engedelmességére,*[64] inkább magoknak engedelmeskednek, mint az Istennek:

> Akik az evangéliumból azt hiszitek, amit akartok s amit nem akartok, nem hiszitek: inkább magatoknak hisztek, mint az evangéliumnak.[65]

Azért a Vatikáni zsinat atyái semmi újat sem határoztak, hanem az isteni parancsot, az egyház régi és folytonos tanítását s magát a hitnek természetét tartották szem előtt, mikor kimondották:

[63] Szent Ágoston, *In Ps, 54, n. 19.*

[64] 2Kor. 10, 5.

[65] Szent Ágoston, *Contra Faustum Manichæum, lib. XVII. cap. 3.*

> Isteni és katolikus hittel kell hinni mindazt, ami az Isten írott vagy áthagyományozott igéjében foglaltatik s amit az egyház akár ünnepélyes nyilatkozatban, akár rendes és egyetemes tanító hivatala által mint istenileg kinyilatkoztatott dolgot elénk ad.[66] ”

S minthogy e szerint nyilvánvaló, hogy az Isten határozottan akarja egyházában a hit egységét, és tudjuk, milyennek akarja azt, mily eszközt rendelt annak megvédésére, legyen szabad nekünk mindazokhoz, akik nem akarják füleiket az igazság elől szándékosan elzárni, szent Ágostonnak eme szavait intézni:

> Mivel, miként látjuk, oly nagy az Isten segítsége s az eredmény és gyümölcs oly nagyszerű, vajon fogunk-e habozni magunkat az ő egyházának kebelébe fölvétetni, amely az emberi nem tanúbizonysága szerint is az apostoli széktől a püspökök egymás után következése által, a részben magának a népnek szavazata, részben a zsinatok tekintélye, részben pedig a csodák magasztossága által elítélt eretnekek ellenséges ”

[66] Vatikáni zsinat, *Sess. III, cap. 3.*

lármája dacára a tekintély legmagasabb fokára emelkedett? Amelyet első helyre nem tenni vagy a legnagyobb istentelenség, vagy óriási felfuvalkodottság … És ha minden tudomány elsajátításához, bármily értéktelen vagy könnyű legyen is, tanító vagy mester szükséges: vane vakmerőbb kevélység, mint az isteni titkok könyveit nem azok magyarázóitól megismerni, vagy ismeretlenül kárhoztatni akarni?[67]

Az egyháznak kétségkívül feladata tehát a keresztény tant megvédeni s azt épen és sértetlenül terjeszteni. De ez még nem minden, sőt e feladattal alig van jelezve a cél, melyért az egyház alapíttatott. Mert valamint Jézus Krisztus az emberi nemért magát feláldozta s e célt szolgálta mindaz, amit tanított és parancsolt, úgy az egyháznak is megparancsolta, hogy az igaz tanban keresse az eszközt, mellyel az embereket megszentelje és üdvösségre vezesse. De ekkora és ily magasztos cél elérésére maga a hit nem elégséges: hozzá kell járulnia egyrészt az Isten igazi és jámbor tiszteletének, amely különösen az isteni áldozatból és a szentségek kiszolgáltatásából áll, másrészt pedig szent törvényeknek és fegyelemnek. Mindennek meg kell tehát lennie az egyházban, mely a Megváltó feladatait örökké folytatja: a vallást,

[67] Szent Ágoston, *De unitate credendi cap. 17. n. 35.*

melyet benne mintegy *megtestesíteni* akart, egyedül ő adja elő az emberi nemnek teljes tökéletességében; egyedül ő szolgáltatja: mindazt, amit a gondviselés az üdv eszközévé rendelt.

Az egyház mint isteni társaság

10. De valamint a mennyei tan sohasem volt egyesek önkényére és felfogására bízva, hanem azt kezdetben Jézus tanította, azután pedig a mondott tanító hivatalra bízta: úgy a keresztény népből nem egyeseknek, hanem bizonyos kiválasztottaknak adatott hatalom az isteni titkok létesítésére és kiszolgáltatására, valamint a vezetésre és kormányzásra. Mert csak az apostolokra és azok törvényes utódaira vonatkoznak Jézus Krisztusnak eme szavai:

> „Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot, … megkeresztelvén őket … Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre … kiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik."

Hasonlókép csak az apostoloknak és ezek jog szerinti utódainak parancsolta meg, hogy *legeltessék*, azaz hivatalos hatalommal kormányozzák az összes kereszténye ket, akik e szerint mint alattvalók kötelesek azoknak engedelmeskedni. Az apostoli hivatalnak mindezen feladatait egybefoglalják szent Pálnak eme szavai:

> Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és az Isten titkainak sáfárait.[68] ”

Miért is Jézus Krisztus az összes létező és létezendő halandókat felszólította, hogy őt mint vezért és megváltót kövessék, nemcsak egyenként, hanem tettleg és érzelemben is egyesülve, hogy a sokaságból jog szerint társult nép legyen. Ez által a természet összes törvényeit, melyek az embereket a természetnek megfelelő tökéletesség elérhetése végett társulásra utalják, átvitte az egyházba, hogy abban mindazok, kik az Isten fogadott fiai akarnak lenni, a méltóságuknak megfelelő tökéletességet elérhessék és üdvösségökre megtarthassák. Az egyház tehát, mint másutt mondottuk, az embereknek vezére a mennyeiekhez s azt a megbízatást kapta az Istentől, hogy a vallást illető dolgokban saját meggyőződése szerint határozzon s a kereszténységet saját belátása szerint önállóan és szabadon igazgassa. Azért vagy nem eléggé ismerik, vagy igazságtalanul vádolják az egyházat azok, kik azt mondják, hogy az állami ügyekbe be akar avatkozni, vagy hogy a kormányok jogait magához akarja ragadni. Hisz az Isten azt akarta, hogy az egyház minden társulatnál sokkal kiválóbb legyen, mert a cél, melyre az egyház törekszik, annyival nemesebb a többi társulatok céljánál, amennyivel az isteni malaszt a természetnél, az örökké-

[68] 1Kor. 4., 1.

való javak a mulandó dolgoknál magasztosabbak. Tehát az egyház eredetére nézve *isteni,* célját s a célt leginkább előmozdító eszközöket tekintve *természetfölötti,* amennyiben pedig emberekből alakul, *emberi* társaság. Azért van, hogy a Szentírás több helyen tökéletes társaságnak mondja. Mert nemcsak *Isten házának, hegyen helyezett városnak* neveztetik, amelyben minden nemzetnek össze kell gyűlnie, hanem akolnak is, melynek csak egy pásztora van s ahova Krisztus összes juhainak be kell menniök, sőt *országnak, melyet az Isten támasztott* s amely *megmarad mindörökké;* végre Krisztus *testének,* mely *titokzatos* ugyan, de élő, jól összeillesztett és sok tagból áll, amely tagok nem ugyanegy cselekedetet végeznek, hanem a fej kormánya és igazgatása alatt egymást kiegészítik. Márpedig nem képzelhető igazi és tökéletes emberi társaság valamely legfőbb kormányzó hatalom nélkül. Tehát Jézus Krisztusnak is legfőbb kormányzó hivatalt kellett az egyház élére tennie, amelynek engedelmes alattvalója legyen a keresztények sokasága. Miért is, valamint az egyház egységéhez, amennyiben *hívek gyülekezete,* szükségkép megkívántatik a hit egysége, úgy ugyanazon egységhez, amennyiben istenileg alapított társaság, isteni jog szerint megkívántatik *a kormányzat egysége,* mely *a közösség egységét* létesíti és magában foglalja:

> Az egyház egysége két dologban nyilvánul, ti. az egyház tagjainak egymás közti összeköttetés- ”

sében vagyis érintkezésében és azután az egyház összes tagjainak egy fő alá rendeltségében.[69] ”

Amiből következtethető, hogy az emberek az egyház egységéből éppúgy kiválhatnak szakadás, mint eretnekség által.

”Szakadás és eretnekség közt általános felfogás szerint az a különbség, hogy az eretnekség hamis tant vall, a szakadár pedig a püspöki hatalommal való ellenkezés miatt válik él az egyháztól.[70] ”

Amelyekkel ugyanezen dologra nézve megegyez Aranyszájú szent Jánosnak eme nyilatkozata:

”Azt mondom és erősítem, hogy az egyházat darabokra tépni nem kisebb rossz, mint eretnekségbe esni.[71] ”

Miért is, ha az eretnekség nem lehet jó, hasonló okból a szakadás sem lehet jogos:

[69] Szent Tamás, 2. 2. q. 39. a. 1.

[70] Szent Jeromos, *Commentar. in epsist. ad Titum, cap. 3. v. 10.11*

[71] Aranyszájú szent János, *Hom. XI. in epist. ad Eph. n. 5.*

> Nincs súlyosabb szentségtörés a szakadásnál ... az egység széttépésére nincs jogos szükség.[72] ”

A Krisztus által alapított legfőbb tekintély

11. És hogy melyik és milyen ez a legfőbb hatalom, melynek az összes keresztények engedelmeskedni tartoznak, azt csak úgy állapíthatjuk meg, ha Krisztus akaratát tudjuk és ismerjük. Kétségkívüli, hogy Krisztus örökké király s örökké nem szűnik meg országát az égben láthatatlanul kormányozni és védelmezni, de mivel ez országot láthatónak akarta, ki kellett jelölnie azokat, akik mennybe visszatérte után őt helyettesítsék:

> Ha pedig valaki azt mondja, hogy Krisztus az egyetlen fő és egyetlen pásztor, aki az egyetlen egyháznak egyetlen jegyese, nem kielégítő feleletet ad. Mert bizonyos, hogy az egyház szentségeit maga Krisztus létesíti; ő az, aki keresztel, ő az, aki a bűnöket megbocsátja, ő az igazi pap, aki magát a kereszt oltárán feláldozta s kinek erejével az ő teste az oltáron naponként föláldoztatik: mégis, mivel testileg nem leendett ”

[72] Szent Ágoston, *Contra epistolam Parmeniani, lib. II. cap. 11. n. 21.*

> minden hívő mellett jelen, szolgákat választott, akik által, miként fentebb (74. fej.) mondottuk, a híveknek az említett szentségeket kiszolgáltassa. Tehát épen azért, mert testi jelenlétét megvonandó volt az egyháztól, szükséges volt, hogy megbízzon valakit, aki helyette az egész egyháznak gondját viselje. Ez okból mondta mennybemenetele előtt Péternek: Legeltesd az én juhaimat.[73] ”

Jézus Krisztus tehát Pétert tette az egyház fő kormányzójává és megparancsolta, hogy a közös üdvösség céljából örök időkre felállított eme kormányzó hatalom örökségképen átszálljon az utódokra, akikben örökös tekintélyével maga Péter él tovább. Valóban, Péternek tette és senki másnak azt a magasztos ígéretet:

> Te Péter vagy, és e kőszálon fogom építeni anyaszentegyházamat.[74] ”

> Péterhez szólt az Úr: egyhez, azért, hogy ez egyre alapítsa az egységet.[75] ”

[73] Szent Tamás, *Contra gentiles, lib. IV. cap. 76.*

[74] Mt 16, 18.

[75] Szent Pacianus, *Ad Sempronium, ep. III. n. 11.*

> Minden más beszéd előrebocsátása nélkül… atyját is, őt is név szerint megnevezi [boldog vagy, Simon, Jónás fia] s nem akarja, hogy őt tovább is Simonnak hívják, hatalmánál fogva már akkor magáénak követelvén öt, hanem alkalmas hasonlattal Péternek nevezi őt a kőszáltól, amelyen egyházát megalapítandó volt.[76]

Szent Péter egyetemes joghatósága

12. Amely szavakból kitűnik, hogy az Isten akaratából és parancsából az egyház szent Péteren áll, mint épület az alapon. Ámde az alapnak az a természete és lényege, hogy az épületet a különféle részek összekötése által egy egésszé teszi, s hogy az alkotmányra nézve az épség és erősség kapcsa, amely nélkül az egész épület összeomlik. Péter feladata tehát az egyházat oldhatatlan kötelékkel összetartani és erősíteni. De ekkora feladatnak ki felelhet meg parancsoló, tiltó és ítélő hatalom nélkül, melyet tulajdonkép *joghatóság*nak nevezünk? Csak joghatóság által állhatnak fönn az államok és községek. A tiszteletbeli főség s az a kis tanácsadó és figyelmeztető hatalom, melyet *igazgatásnak* neveznek, egyetlen egy emberi társaságban sem mozdíthatják elő valami

[76] Alexandriai szent Cyrill, *In evang. Joan. lib. II. in cap. 1. v. 42.*

nagyon az egységet és erősséget. Épen ezt a szóban forgó hatalmat mondják ki és erősítik meg eme szavak:

> „És a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. – De min? Talán a kőszálon, melyre Krisztus az anyaszentegyházat építi? Vagy az egyházon? A kifejezés ugyanis kétértelmű: talán mind a kettőn együttvéve, a kőszálon és az egyházon? Én azt hiszem, ez az igaz: mert sem a kőszálon, melyre Krisztus az anyaszentegyházat építi, sem az egyházon nem vesznek erőt a pokol kapui.“[77]

Amaz isteni szavaknak értelme tehát az, hogy bármily erőt, bármily fogásokat használjanak a látható és láthatatlan ellenségek, sohasem fogják elérni, hogy a Péteren nyugvó egyház összedőljön, vagy bármi módon megsérüljön:

> „Az egyház pedig, mint Krisztusnak épülete, aki bölcsen »házát kősziklára« építette, be nem vehető a pokol kapui által, melyek erőt vehetnek bármely emberen, aki a kőszálon és egyházon kívül van, de vele szemben tehetetlenek.“[78]

[77] Origenes, *Comment. in Matth. tom. XII. n. 11.*
[78] Uo.

Tehát az egyházat azért bízta az Isten Péterre, hogy mint győzhetetlen védője azt örökké sértetlenül megőrizze. Azért felruházta őt a kellő hatalommal, mert az emberi társaság valóságos és eredményes megvédéséhez parancsoló hatalomra van szüksége annak, aki azt védi. Jézus ezenkívül hozzátette:

> ” És neked adom a mennyek országa kulcsait. ”

Nyilván itt is az egyházról beszél, amelyet kevéssel előbb a *magáénak* mondott s amelyről azt mondotta, hogy Péterre mint alapra akarja építeni. Az egyház nemcsak *épülethez,* hanem *országhoz* is hasonló, s hogy a kulcsok a hatalom szokott jelvényei, mindenki tudja. Mikor tehát Jézus azt ígéri, hogy Péternek adja *a mennyek országa kulcsait,* hatalmat és jogot ígér neki az egyház fölött:

> ” A Fiú reá [Péterre] bízta, hogy az Atyának és önmagának ismeretét az egész világon terjessze, s a halandó embernek minden hatalmat átadott a mennyben, midőn a kulcsokat odaadta neki, aki az egyházat az egész földkerekségre kiterjeszté s megmutatta, hogy az erősebb az egeknél.[79] ”

[79] Aranyszájú szent János, *Hom. LIV. in Matth. n. 2.*

Egybehangzanak ezzel a következő szavak:

> Amit megkötendesz a földön, meg leszen kötve a mennyekben is, és amit feloldandasz a földön, föl leszen oldozva mennyekben is.

A *kötni* és *oldani* képletes szavak s a törvényhozó, ítélő és büntető hatalmat jelentik. És ez a hatalom oly nagy terjedelmű és erejű lesz, hogy az Isten minden határozatát helyben fogja hagyni. Tehát legfőbb és minden tekintetben független, mely fölött magasabb fokú nincs e földön s kiterjed az egész egyházra s mindarra, ami az egyházra van bízva.

Ez ígéretét beváltja Krisztus Urunk, mikor feltámadása után háromszor megkérdezvén Pétert, vajon jobban szereti-e őt mint a többiek, parancsoló módon mondja neki:

> Legeltesd az én bárányaimat... legeltesd az én juhaimat.[80]

Vagyis mint pásztorra rábízta mindazokat, akik az ő aklába fognak tartozni:

> Az Úr nem kételkedik s nem azért kérdez, hogy tanuljon, hanem hogy tanítsa azt, akit mennybemenetelekor mintegy szeretetének helyetteseként hagyott nekünk ... S mivel egyedül ő

[80] Jn 21, 16-17.

> tesz vallomást valamennyi közül, valamennyinek eléje tétetik … hogy a legtökéletesebb a tökéletesebbeket kormányozza.[81]

A pásztornak pedig az a hivatása és kötelessége, hogy nyájának vezére legyen s azt egészséges legelőkre vezesse, elhárítva tőle a veszélyeket, megóvva őt a tőrvetésektől és megvédve az erőszaktól, egy szóval: igazgatva és kormányozva. Midőn tehát Péter a keresztények nyájának pásztorává tétetett, hatalmat kapott minden embernek kormányzására, akiknek üdvösségéről Jézus Krisztus vére ontásával gondoskodott:

> Miért ontotta vérét? Hogy megváltsa ama juhokat, kiket Péterre és utódaira bízott.[82]

S mivel a változhatatlan hit közösségének kell minden keresztényt egymáshoz fűznie, Krisztus Urunk imáinak erejével azt is kieszközölte Péternek, hogy hatalma gyakorlásában, hitében sohase szenvedjen hajótörést:

[81] Szent Ambrus, *Exposit. in evang. seoundum Lucam, lib. X. n. 175. 176.*

[82] Aranyszájú szent János, *De sacerdotio, lib. II.*

”Én pedig könyörögtem éretted, hogy el ne fogyatkozzék a te hited.[83]”

És megparancsolta neki, hogy valahányszor az időviszonyok követelik, testvéreinek lelki világosságot és erőt kölcsönözzön:

”Erősítsd meg atyádfiait.[84]”

Tehát azt akarta, hogy akit az egyház alapjává tett, az a hitnek támasza legyen.

”Akinek saját hatalmából az országot átadta, annak hitét nem kellett megerősítenie, mert akit kőszálnak mondott, azt az egyház erősségének jelezte.[85]”

Azért Jézus bizonyos nagy dolgokat jelző neveket, melyek

”őt saját hatalmánál fogva megilletik, Péterrel közösen megosztani akart, [86]”

[83]Lk 22, 32.
[84]Uo.
[85]Szent Ambrus, *De fide lib. IV. n. 56.*

hogy t. i. a címek közösségéből kitűnjék a hatalom közössége. Így ő, aki

> fő szegletkő, melyre az egész épület rakatván, szent templommá növekedik az Úrban, [87]

Pétert is mintegy *kővé* tette, melyre az egyháznak támaszkodnia kell.

> Mikor hallotta, hogy »te kőszál vagy«, e kitüntetés által megnemesült. S habár kőszál, de nem úgy kőszál, mint Krisztus, hanem kőszál úgy, mint Péter. Mert Krisztus lényegénél fogva rendíthetetlen kőszál; Péter pedig a kőszál által. Jézus ugyanis átruházza méltóságait, de ez által semmit sem veszít… Pap ő és papokká tesz másokat… szikla és sziklává tesz. [88]

Krisztus az egyház királya,

[86] Nagy szent Leó, *Sermo IV. cap. 2.*

[87] Ef 2, 21.

[88] Nagy szent Vazul, *Hom. de pœnitentia, n. 4. in appendice opp. S. Basilii.*

> kinél Dávid kulcsa vagyon; ki amit megnyit, azt senki be nem zárja és amit bezár, senki meg nem nyitja,[89]

s átadván Péternek a *kulcsokat,* a kereszténység fejedelmévé tette őt. Ugyancsak a legfőbb pásztor, aki magát *jó pásztornak* nevezi, Pétert *bárányai* és *juhai* pásztorává tette:

> Legeltesd az én bárányaimat, legeltesd az én juhaimat.

Azért mondja szent Krizosztom:

> Kiváló volt az apostolok között s a tanítványoknak szája és a gyülekezetnek feje ... Egyúttal megmutatván neki, hogy ezentúl bíznia kell s mintegy meg nem történtté tevén a tagadást, atyja fiainak elöljárójává teszi Azt mondja ugyanis: Ha szeretsz engem, légy atyádfiainak elül járója.[90]

[89] Jel. 3, 7.

[90] Szent Krizosztom, *Hom. LXXXIII. in Joan. n. 1.*

Végre aki megerősít *minden jó cselekedetben és beszédben,*[91] megparancsolta Péternek, hogy *erősítse meg atyjafiait.* Joggal mondja azért nagy Leó:

> Az egész világból az egy Péter választatik ki az összes kiválasztott népeknek is, meg az összes apostoloknak és az egyház összes atyáinak is elöljárójául, úgyhogy, habár az Isten népében sok pap és sok pásztor vagyon, de tulajdonkép Péter kormányozza mindazokat, kiket elsősorban Krisztus is kormányoz.[92]

Nagy Gergely pedig így ír Móric császárhoz:

> Mindazok, kik az evangéliumot ismerik, tudják, hogy az Úr szava szent Péter apostolnak, az összes apostolok fejedelmének gondjaira bízta az egész egyházat… Íme, megkapja a mennyek országának kulcsait, kötöző és oldozó hatalmat nyer s az egész egyháznak gondja és fejedelemsége reá bízatik.[93]

[91] 2Tessz. 2, 16.

[92] Nagy szent Leó, *Sermo IV. cap. 2.*

[93] Nagy szent Gergely, *Epistolarum lib. V. epist. 20.*

A pápák isteni joggal bírják az egyház főhatalmát.

13. Ennek a fejedelemségnek pedig, minthogy az egyház alkotmányának és szervezetének fő alkatrészét, vagyis az egységnek kútfejét és az örökös épségnek alapját képezi, korántsem volt szabad szent Péterrel megszűnnie, hanem át kellett szállnia utódaira, egyikről a másikra:

> Megmarad tehát az igazság intézkedése és szent Péter a kőszálnak kölcsönzött erősségben megmaradva, az egyháznak kezébe vett kormányát el nem hagyja.[94] ”

Miért is a pápák, akik Péternek a római püspökségben utódai, isteni joggal bírják az egyház főhatalmát.

> Kijelentjük, hogy az apostoli szentszék és a római pápa az egész világon az első helyet foglalja el, maga a római pápa szent Péternek, az apostolok fejedelmének utóda, Krisztus igazi helytartója, az egész egyház feje, az összes kereszténynek atyja és tanítója s szent Péterben teljes hatalmat nyert a mi Urunk Jézus Krisztustól az ”

[94]Nagy szent Leó, *Sermo III. cap. 3.*

> egész egyház legeltetésére, igazgatására és kormányzására, miként ez az egyetemes zsinatok végzéseiben és a szent kánonokban is bennfoglaltatik.[95] ”

Hasonlókép a IV. lateráni zsinat:

> A római egyház … az Úr rendelése szerint, mint az összes keresztények anyja és tanítója, minden más egyház fölött elsőséggel bír a rendes hatalomban. ”

E határozatot megelőzte az őskor közmegegyezése, amely a római püspököket habozás nélkül mindig úgy tekintette és tisztelte, mint szent Péter törvényes utódait. S ki ne tudná, mily sok és fényes tanúbizonyságot tesznek ugyanerről a szentatyák? Nagyon kiváló az, amit Irén, a római egyházról értekezvén, mond:

> mert ezzel az egyházzal magasabb élőrangja miatt minden egyháznak egyet kell értenie.[96] ”

S Cyprián ugyancsak a római egyházról azt állítja, hogy

[95] Flórenci zsinat.

[96] Szent Irén, *Contra hæreses lib. III. cap. 3. n. 2.*

> a katolikus anyaszentegyház gyökere és főtörzse,[97]

> szent Péter széke és főegyház, honnan a papság egysége eredt.[98]

Szent Péter székének nevezi, mert azon ül Péter utódja, *főegyháznak* pedig a fejedelemség miatt, mely Péterre és utódaira ruháztatott: *honnan az egység eredt,* mert a keresztények társaságában az egységnek létesítő oka a római egyház. Miért is Jeromos eme szavakkal szólítja meg Damazust:

> A halász utódjával és a kereszt tanítványával beszélek … Szentségeddel, vagyis Péter székével egységben vagyok. Tudom, hogy e kőszálon épült az anyaszentegyház.[99]

A katolikus embert a római szentszékkel való közösségéről szokta megismerni:

[97] Szent Cyprián, *Ep. XLVIII. ad Cornelium, n. 3.*
[98] Szent Cyprián, *Ep. LIX. ad eundem, n. 14.*
[99] Szent Jeromos, *Ep. XV. ad Damasum, n. 2.*

„Aki Péter székével összeköttetésben van, az az én emberem.[100]"

Hasonlókép szent Ágoston nyíltan vallja, hogy

„a római egyházban mindig megvolt az apostoli szék fejedelemsége[101]"

s tagadja, hogy katolikus az, ki a római hittel nem ért egyet:

„Senki sem hiszi el, hogy a katolikus hitet vallod, ha nem tanítod, hogy a rómait kell követni.[102]"

Cyprián szerint pedig Kornéliusszal közösségben lenni annyi,

„mint közösségben lenni a katolikus egyházzal.[103]"

Hasonlókép Maximus apát szerint a pápa iránti engedelmesség az igaz hitnek és igaz közösségnek jele:

[100] Szent Jeromos, *Ep. XVI. ad eundem, n. 2.*
[101] Szent Ágoston, *Ep. XLIII. n. 7.*
[102] Szent Ágoston, *Sermo CXX. n. 18.*
[103] Szent Cyprián, *Ep. LV. n. 1.*

> Ha tehát nem akar eretnek lenni és eretneknek tartatni, ne ennek vagy annak engedelmeskedjék … Mindannyi helyett a római széknek igyekezzék engedelmeskedni. Mert ha ennek engedelmeskedik, általában véve mindenütt mindenki jámbornak és igazhitűnek fogja tartani. Mert csak hasztalan beszél az, ki a hozzám hasonlókat meg akarja győzni és nem engedelmeskedik a római szentegyház szentséges pápájának, vagyis az apostoli széknek s erre nem hivatkozik.[104]

És ennek oka szerinte abban rejlik, hogy

> magától az Istennek testté lett Igéjétől, de meg a szent kánonok és határozatok szerint az összes zsinatoktól is az egész földkerekségen levő szent egyházak fölött mindenben elsőséget, tekintélyt, kötöző és oldozó hatalmat kapott és bír. Mert vele kötöz és oldoz a mennyekben az Ige is, aki a mennyei erők felett uralkodik.

Ami tehát megvolt a keresztény hitben, amit nem egy nemzet vagy egy korszak, hanem minden korszak, Kelet és Nyu-

[104] Maximus apát, *Defloratio ex epistola ad Petrum illustrem.*

gat egyaránt elismerni és tisztelni megszokott, ugyanarra emlékeztette ellentmondás nélkül az efezusi zsinatot Fülöp áldozópap, a pápa követe:

> Senki előtt sem kétséges, sőt századok óta mindenki előtt ismeretes, hogy szent Péter, az apostolok fejedelme és feje, a hit oszlopa és a katolikus egyház alapja, a mi Urunk Jézus Krisztustól, az emberi nem Üdvözítőjétől és Megváltójától az ország kulcsait kapta s bűnöket oldozó és kötöző hatalom adatott neki, aki mindeddig és utódaiban mindig él és ítélkezik.[105]

Ugyanazon dologra vonatkoznak a kalcedoni zsinat általánosan ismert szavai:

> Leó által Péter… beszélt,[106]

amely szavakkal megegyez a III. konstantinápolyi zsinatnak nyilatkozata:

> Velünk harcolt az apostolok fő fejedelme: mert az ő utódja s székének örököse mellettünk

[105] Efezusi zsinat, *Actio III.*

[106] Kalcedoni zsinat, *Actio II.*

> volt… láthatólag csak papíron és tintával, de Agathó által Péter beszélt.[107] ”

A Hormiszdász által a hatodik század elején fogalmazott, előterjesztett s Jusztinián császár, Epifániusz, János és Menna pátriárkák által aláírt katolikus hitvallásban erőteljes szavakkal van kimondva, hogy:

> Mert nem lehet figyelmen kívül hagyni a mi Urunk Jézus Krisztusnak eme szavait: »Te Péter vagy, és e kőszálon fogom építeni anyaszentegyházamat…« e szavakat tények erősítették meg, mert az apostoli szék a katolikus vallást minden szeplőtől megőrizte.[108] ”

Nem akarunk ugyan minden egyes nyilatkozatot elsorolni, de szabad legyen még felemlíteni azt a hitvallást, melyet Paleolog Mihály a II. lyoni zsinaton tett:

> Ugyancsak a római szent egyház az egész katolikus anyaszentegyház fölött legfőbb és teljes elsőséggel és fejedelemséggel bír, amelyről igazmondóan és alázattal elismeri, hogy azt a ”

[107] III. konstantinápolyi zsinat, *Actio XVIII.*

[108] *Post Epistolam XXVI. ad omnes episc. Hispan., n. 4.*

> hatalom teljességével együtt szent Péterben, az apostolok fejedelmében vagy fejében, akinek a római pápa utóda, magától az Úrtól kapta. S valamint a többinél jobban tartozik a hit igazságát védelmezni, úgy a hitről netán támadt kérdéseket is az ő ítéletének kell eldönteni.[109] ”

A püspökök az egyház belső szervezetének lényeges alkatrészét képezik.

14. Habár Péternek és utódainak hatalma teljes és legfőbb, de azért egyedülinek nem mondható. Mert aki Pétert az egyház alapjává tette, ugyanaz

> választa tizenkettőt … kiket apostoloknak is neveze.[110] ”

Valamint Péter tekintélyének örökké meg kell maradnia a római pápában, úgy a püspökök, az apostolok utódai, ezeknek rendes hatalmát öröklik, úgyhogy a püspökök rendje az egyház belső szervezetének lényeges alkatrészét képezi. S habár ők sem teljes, sem egyetemes, sem legfőbb tekin-

[109] II. lyoni zsinat, *Actio IV.*
[110] Lk 6, 13.

téllyel nem bírnak, mégsem tarthatók a római pápák *helyetteseinek,* mert saját hatalommal bírnak és az igazságnak teljesen megfelelőleg mondatnak az általuk kormányzott népek *rendes* (*ordinarii*) pásztorainak.

De mivel Péter utóda egy, az apostoloké pedig igen sok, helyénvaló megismerni azt, hogy ezek azzal az Isten rendelése szerint minő viszonyban vannak. Mindenekelőtt világos és kétségtelen, hogy a püspököknek Péter utódával való összeköttetése szükséges; mert ha ez felbomlik, felbomlik és szétszóródik a keresztények sokasága, úgyhogy abból egy testet és egy nyájat alkotni teljesen lehetetlen:

> Az egyház jóléte a főpap méltóságától függ; ha neki nem adatik bizonyos rendkívüli s mindennél kiválóbb hatalom, az egyházban annyi lesz a szakadás, ahány a pap.[111]

A Pétertől és utódaitól elszakadt püspökök minden joghatóságukat elveszítik.

15. Azért nagyon fontos dolog szem előtt tartani azt, hogy az apostolok Pétertől különváltan semmit sem kaptak, hanem Péter többet kapott maga és az apostoloktól különváltan. Aranyszájú szent János Krisztus szavait (Ján. 21, 15.) magyarázva, e kérdést veti föl:

[111] Szent Jeromos, *Dialog, contra Luciferianos n. 9.*

> Miért kérdezi Krisztus a többiek mellőzésével Pétert ezekről?

S határozottan feleli:

> Kiváló volt az apostolok között s a tanítványoknak szája és a gyülekezetnek feje.[112]

Mert egyedül őt tette Krisztus az egyház alapjává, neki adott *kötöző* és *oldozó* hatalmat, egyedül őt bízta meg *legeltetéssel.* Ellenben ami tekintélyt és hivatalt az apostolok kaptak, azt Péterrel együtt kapták:

> Isteni kegyesség, ha azt akarta, hogy a többi fejedelmek valamit vele közösen bírjanak, de mindig csak őáltala adta, amit a többitől meg nem tagadott.[113]

> Hogy ő egyedül sokat kapván, senkire semmi se menjen át az ö közvetítése nélkül.[114]

[112] Aranyszájú szent János, *Hom. LXXXVIII. in Joan. n. 1.*
[113] Nagy szent Leó, *Sermo IV. cap. 2.*

Amiből határozottan kitűnik, hogy a püspökök elvesztik a kormányzás jogát és hatalmát, ha Pétertől és utódaitól tudva elszakadnak. Mert elszakadásuk által elválnak az alaptól, melyen az egész épületnek állnia kell, tehát ki vannak zárva az *épületből;* s ugyanazon okból az *aklon* kívül vannak, melynek vezére a főpásztor és száműzve az *országból,* melynek kulcsait az Isten egyedül Péternek adta.

Mindezekből ismét megismerhetjük az egyház szervezetében a mennyei tervezetet és isteni szándékot. Az isteni szerző ugyanis az egyházat egynek akarván hitében, kormányában és közösségében, az egység kútfejéül és mintegy központjául kiválasztotta Pétert és utódait. Azért mondja Cyprián:

> A bizonyítás a hitre nézve könnyű az igazság összefoglalásával. Az Úr így szól Péterhez: »Én is mondom neked, hogy te Péter vagy …« Egyre építi az anyaszentegyházat. És habár feltámadása után minden apostolnak egyenlő hatalmat ad és mondja: »amint engem küldött az Atya …«, de hogy az egységet jelezze, tekintélyével elrendelte, hogy ugyanazon egység egytől eredjen.[115]

[114]Uo.

[115]Szent Cyprián, *De unit. eccl. n. 4.*

És Optatus Milevitanus:

> Nem tagadhatod el annak tudását, hogy Róma városában Péteré volt az első püspöki szék, amelyen Péter, mint az összes apostolok feje ült, amiért Kéfásnak is neveztetett: ez egy tanszékben az egységet mindenkinek meg kell őriznie, hogy a többi apostolok magoknak külön székeket ne követeljenek, s azért szakadár és bűnös lenne, aki ez egy székkel szemben mást állítana föl.[116]

Innét van, hogy szent Cyprián szerint mind az eretnekség, mind a szakadás onnan erednek és születnek, hogy a legfőbb hatalomtól a kellő engedelmesség megtagadtatik:

> Mert az eretnekségek és szakadások nem máshonnét eredtek és születtek, mint onnét, hogy az Isten papjának nem engedelmeskednek s azt képzelik, hogy ugyanazon időben nem egy a pap és nem egy a bíró Krisztus helyett.[117]

Csak az lehet tehát részese a tekintélynek, aki Péterrel összeköttetésben van, mert képtelenség azt hinni, hogy az

[116] Optatus Milevitanus, *De schism. Donat. lib. II.*

[117] Szent Cyprián, *Ed XII. ad Cornelium, n. 5.*

egyházban elöljáró az, aki az egyházon kívül van. Ezért korholta Optatus Milevitanus a donatistákat következőleg:

> Eme kapuk [a pokol kapui] ellen kapta, amint olvassuk, az üdvösség kulcsait Péter, a mi fejedelmünk, kinek Krisztus ezt mondotta: neked adom a mennyek országa kulcsait s a pokol kapui nem vesznek erőt azokon. Hogyan követelhetitek tehát magatoknak a mennyek országának kulcsait ti, akik Péter széke ellen.... harcoltok.[118]

De a püspökök rendje csak akkor van Péterrel összeköttetésben úgy, mint Krisztus parancsolta, ha Péternek engedelmes alattvalója: különben szükségkép rendetlen és rendezetlen tömeggé bomlik. A hit és közösség egységének fenntartására nem elégséges tiszteletből első rangot viselni, nem elégséges sáfárkodni; hanem egyáltalán tekintély, mégpedig legfőbb tekintély szükséges, amelynek az egész közönség engedelmeskedjék. Mert mi szándéka volt az Isten Fiának azzal, hogy a mennyek országa kulcsait egyedül Péternek ígérte? A *Szentírás szavajárása* és a szentatyák megegyező nyilatkozatai nem engedik kétségbe vonni azt, hogy a *kulcsok* alatt a hatalom legmagasabb polca értendő. Különben nem is lehetne megmagyarázni, hogy mit kapott Péter

[118] Optatus Milevitanus, *Lib. II. n. 4. 5.*

külön és mit kaptak az apostolok Péterrel együtt. Ha az oldozó, kötöző és legeltető hatalom azt eszközli a püspökökben, az apostolok utódaiban, hogy a népet mindegyik igazi hatalommal vezeti, ugyanazon hatalomnak ugyanazt kell eszközölnie abban, akire az Isten a *bárányok és juhok* legeltetésének tisztét bízta.

> Nemcsak pásztorrá, hanem a pásztorok pásztorává tette [Krisztus] őt [Pétert]: tehát Péter legelteti a bárányokat, legelteti a juhokat is. legelteti a fiúkat, legelteti az anyákat is; igazgatja az alattvalókat, igazgatja az elöljárókat is, mert bárányokon és juhokon kívül semmi sincs az egyházban.[119]

Innét a régieknek ama különös elnevezései szent Péterről, amelyek hirdetik, hogy a méltóságnak és hatalomnak legmagasabb polcára helyeztetett. Sok helyen mondják őt

> a tanítványok gyülekezete fejedelmének, a szent apostolok fejedelmének, e kar vezérének, az összes apostolok szójának, e család fejének, az egész világ elöljárójának, az apostolok közt elsőnek, az egyház oszlopának.

[119] Szent Brúnó, segnii püspök, *Comment. in Joan. part. III. cap. 21. n. 55.*

Mindezt úgyszólván egybefoglalja szent Bernát, midőn így szól Jenő pápához:

> Ki vagy? Főpap, pápa. Te vagy a püspökök fejedelme, az apostolok örököse… Te vagy, kinek a kulcsok átadattak, kire a juhok bízattak. Vannak ugyan a mennyországnak más kapusai s a nyájaknak más pásztorai is; de te annál dicsőbb vagy, minél kiválóbb mérvben örökölted ezt a két nevet a többieknél. Mindegyiknek megvan a maga kijelölt külön nyája, reád mindannyi bízva van, egyre egy nyáj, nemcsak a juhok, hanem a pásztorok nyája is, te mindannyinak pásztora vagy. Azt kérded, honnan bizonyítom be ezt. Az Úr igéjéből. Mert kire bízattak, nem mondom a püspökök, hanem az apostolok közül is oly föltétlenül és kivétel nélkül az összes juhok? Ha szeretsz engem, Péter, legeltesd juhaimat. Melyeket? Eme, vagy ama városnak vagy tájéknak, vagy bizonyos országnak népeit? Juhaimat, úgymond; ki nem látja be, hogy nem egyeseket, hanem minden juhot kijelölt. Semmi sem vétetik ki, ahol nem tétetik különbség.[120]

[120] Szent Bernát, *De consideratione, lib. II. cap. 8.*

Az pedig, hogy a római pápa joghatósága alá tartoznak ugyan az *egyes* püspökök, de *együttesen* nem, homlokegyenest ellenkezik az igazsággal és az Isten rendelkezésével. Mert az alapnak épen abban áll egész lényege és mivolta, hogy inkább az egész épületnek, mint *egyes részeinek* egységét és szilárdságát védje. Ami a szóban forgó kérdésben sokkal inkább áll, mert Krisztus Urunk az alap erejével azt akarta eszközölni, hogy a pokol kapui ne vegyenek erőt az egyházon. S általánosan el van ismerve, hogy ennek az isteni ígéretnek az egész egyházra kell vonatkoznia, nem pedig egyes részeire, amelyeket ugyanis a pokol támadásai legyőzhetnek, és egyes esetekben megtörténik, hogy némelyek le is győzetnek. Szükséges továbbá, hogy annak, aki az egész nyáj élére helyeztetett, nemcsak a szétszórt juhok fölött, hanem azoknak összessége fölött is hatalma legyen. Vajon a juhok összessége vezeti és igazgatja-e pásztorát? Vajon az apostolok utódai együttvéve képezik-e az alapot, melyre Péter utóda az erősség megszerzése okáért támaszkodjék? Valóban, akinek kezében az ország kulcsai vannak, azé a jog és a tekintély nemcsak az egyes tartományok felett, hanem együttvéve mindannyi felett is. S valamint minden egyes püspök a maga tartományában nemcsak az egyeseknek, hanem az egész közönségnek is igazi hatalommal elöljárója, úgy a római pápák hatalmának, mely az egész keresztény közönségre kiterjed, ennek minden egyes része egyenként és összevéve alá van vetve s neki engedelmeskedni tarto-

zik. Krisztus Urunk, mint már többször mondottuk, Pétert és utódait *helyetteseivé* tette, hogy az egyházban ugyanazon hatalmat viseljék, amelyet ő viselt halandó életében. Lehete azt mondani, hogy az apostolok testületének nagyobb tekintélye volt, mint mesterének?

És ezt a szóban forgó, a püspökök testületé fölötti hatalmat, melyről a Szentírás oly világosan beszél, az egyház sohasem szűnt meg elismerni és mellette tanúskodni. Ide vonatkoznak a zsinatok nyilatkozatai:

> „Azt olvassuk, hogy a római pápa minden egyház elöljárói fölött ítélt; de nem olvassuk, hogy ő fölötte valaki ítélt volna.[121]"

És ennek oka az, hogy

> „az apostoli szék tekintélyénél nagyobb nincsen.[122]"

Azért mondja Geláz pápa a zsinatok határozatairól:

[121] II. Adorján *in allocutione III. ad synodum Romanam an. 869. Cf. Actionem VII. concilii Constantinop. IV.*

[122] Miklós *in Ep. LXXXVI. ad Michæl. Imperat.*: „Világos, hogy az apostoli szék ítéletének, melynek tekintélyénél nagyobb nincsen, senki ellene nem szegülhet és senkinek sem szabad az ő ítéletéről ítélet mondani."

> Valamint nem állhatott meg az, amit az első szék nem helyeselt, úgy amit az határozni jónak látott, azt az egész egyház elfogadta.[123]

S valóban, a zsinatok végzéseit és határozatait jóváhagyni vagy elvetni, mindig a római pápák hivatása volt. Az efezusi zugzsinat végzéseit nagy Leó semmisítette meg; az ariminumiéit Damazus vetette el; a konstantinápolyiéit I. Adorján; a kalcedoni zsinatnak XXVIII. kánonja pedig, miként tudva van, sohasem emelkedett érvényre, mert nélkülözte az apostoli szék helybenhagyását és tekintélyét. Azért helyesen mondotta ki az V. lateráni zsinaton X. Leó, hogy

> nemcsak a Szentírás tanúbizonyságából, a szentatyák és más római pápák nyilatkozataiból, a szent kánonok határozataiból, hanem magoknak a zsinatoknak vallomásából is határozottan bizonyos, hogy egyedül az időszerinti római pápának, mint akinek joghatósága az összes zsinatokra kiterjed, van teljes joga és hatalma a zsinatokat összehívni, áthelyezni és feloszlatni.

[123] Geláz pápa, *Ep. XXVI. ad episcopos Dardaniæ, n. 5.*

Valóban a Szentírás bizonyítja, hogy a mennyek országának kulcsai egyedül Péterre bízattak, a kötöző és oldozó hatalmat pedig az apostolok Péterrel együtt kapták, de arra sehol sem találunk bizonyítékot, hogy honnan kaptak az apostolok legfőbb hatalmat *Péter nélkül és Péter ellen.* Jézus Krisztustól bizonyosan nem kaptak. Ezért a vatikáni zsinatnak a római pápa főségének természetéről és mivoltáról szóló határozatában nem új nézet és vélemény nyilvánul, hanem az összes századok, régi és állandó hite nyer kifejezést.[124]

És nem okozhat zavart a közigazgatásban az, hogy e kettős hatalomnak alárendeltjei ugyanazok. Ilyesmit állítani tiltja először is az Isten bölcsessége, akinek akarata a kormány e szervezetét létesítette. Ezenfelül azt is szem előtt kell tartani, hogy a dolgok rendjét és a kölcsönös viszonyokat csak az zavarná meg; ha a népnek két egyenlő rangú, egymástól teljesen független elöljárósága lenne. De a római pápa hatalma legfőbb, egyetemes és teljesen független, a püspökök hatalma pedig bizonyos határok által korlátolt és korántsem teljesen független:

> Megengedhetetlen, hogy ugyanazon nyájnak két egyenlő jogú pásztora legyen. De az, hogy ugyanazon nép élén ketten álljanak, akiknek egyike a másiknál feljebbvaló, nem összeférhe- ”

[124] Vatikáni zsinat, *Sess. IV. cap. 3.*

tetlen; és a plébános, püspök és pápa ekként közvetetten elöljárói ugyanazon népnek.[125]

A római pápáknak, hivatalos kötelességeik tudatában, mindig legfőbb törekvésük megtartani mindazt, ami az egyházban isteni intézmény, s azért valamint saját hatalmukat kellő éberséggel védelmezik, úgy folytonosan igyekeztek és igyekezni fognak a püspökök tekintélyét minden csorbától megóvni. Sőt a püspökök iránt tanúsított tiszteletet és engedelmességet olybá veszik, mintha az irántuk tanúsíttatnék.

> Az irántam tanúsított tisztelet az egész egyház iránt tanúsított tisztelet. Az irántam tanúsított tisztelet testvéreimnek rendíthetetlen életereje. Akkor tisztelnek engem igazán, ha minden egyesnek megadják a kellő tiszteletet.[126]

Kérés az aklon kívüli juhokhoz

16. A mondottakban az egyháznak képét és alakját az isteni szervezéshez híven vázoltuk. Bőven tárgyaltuk az egységet; eléggé megmagyaráztuk, hogy szerzője akarata szerint mi-

[125] Szent Tamás, *in IV. Sent. Dist. 17. a. 4. ad q. 4. ad. 3.*

[126] Nagy szent Gergely, *Epistolarum lib. VIII. ep. XX. ad Eulogium.*

lyennek kell lennie és mily eszközök segélyével kell fenntartani. Nincs okunk kételkedni abban, hogy mindazok, kik az Isten kegyességéből és jóvoltából a katolikus egyház kebelében születtek és élnek, meghallgatják apostoli szózatunkat:

> ” Az én juhaim szavamat hallgatják.[127] ”

És a mondottak által felbuzdulnak arra, hogy egyrészt bővebb tájékozást szerezzenek, másrészt még készségesebb lélekkel ragaszkodjanak pásztoraikhoz és ezek által a legfőbb pásztorhoz, hogy így biztosabban megmaradhassanak az egy akolban s abban az üdvösségnek minél bőségesebb gyümölcsét szedhessék. De *nézvén a hit elkezdőjére és bevégzőjére, Jézusra,*[128] akinek, habár méltatlanul, helyettese vagyunk, szívünk szeretetre gyullad iránta s nem ok nélkül vesszük ajkainkra Krisztusnak önmagáról mondott eme szavait:

> Egyéb juhaim is vannak, melyek nem ez akolból valók; azokat is el kell hoznom és hallgatni fogják az én szómat.[129] ”

[127] Jn 10, 27.
[128] Zsid 12, 2.
[129] Jn 10, 16.

Ne vonakodjanak tehát bennünket hallgatni és atyai szeretetünket méltányolni mindazok, kik a mindenfelé elterjedt gonoszságot gyűlölik s Jézus Krisztust az Isten Fiának és az emberi nem Megváltójának elismerik és vallják, de az ő jegyesétől messze tévelyegnek. Akik Krisztust elfogadják, egészen kell őt elfogadniok:

> Egész Krisztus a fej és a test; a fej az Isten egyszülött Fia, a test az ő egyháza; vőlegény és menyasszony, ketten egy testben. Akik magára a fejre nézve ellentmondanak a Szentírásnak, ott lehetnek mindenütt, ahol az egyház van, de nincsenek az egyházban. Valamint azok sincsenek az egyházban, akik magáról a fejről a Szentírással egyetértenek, de az egyház egységével nincsenek közösségben.[130]

Hasonló törekvéssel száll lelkünk azokhoz, akiket a gonoszság dögvészes szele még nem rontott meg teljesen s akik legalább azt óhajtják, hogy az igaz Isten, az ég és föld alkotója atyjuk legyen. De ezek fontolják és értsék meg, hogy az Isten fiai semmiképp sem lehetnek, ha nem ismerik el Jézus Krisztust testvérüknek és az egyházat anyjuknak. Azért szent Ágoston szavaival mindenkihez így szólunk:

[130] Szent Ágoston, *Contra Donatistas epistola, sive De unit. eccl. cap. 4. n. 7.*

Szeressük a mi Urunkat Istenünket, szeressük az ő egyházát; azt mint atyát, ezt mint anyát. Senki se mondja: a bálványokhoz megyek ugyan, megkérdezem a megszállottakat és jósokat, de azért az Isten egyházát el nem hagyom: katolikus vagyok. Az anyához ragaszkodol, de megsérted az atyát. A másik azt mondja: távol legyen tőlem, nem kérdezem meg a jóst, nem keresem föl a megszállottat, nem keresek istentelen jóslatokat, nem megyek az ördögöket imádni, nem szolgálok köveknek, de Donát pártjához tartozom. Mit használ néked, ha nem sérted meg az atyát, aki a megsértett anyát megbosszulja? Mit használ neked, ha vallod az Urat, tiszteled az Istent, hirdeted őt, elismered Fiát, vallod, hogy az Atya jobbján ül, de egyházát káromlod? … Ha volna valamely pártfogód, akinek mindennap engedelmeskednél: ha egyetlen bűnt követnél el felesége ellen, vajon be mernéle lépni házába? Ragaszkodjatok tehát, szeretteim, ragaszkodjatok mindnyájan egy lélekkel az Istenhez mint atyához és az egyházhoz mint anyához.[131]

[131] Szent Ágoston, *Enarratio in Ps. 88. Sermo II. n. 14.*

Erősen bízva az Isten irgalmasságában, aki leginkább képes az emberek szívét megindítani és onnan s oda vezetni, ahonnan és ahova akarja, az ő kegyességébe ajánljuk mindazokat, akik e szózatunkban szemünk előtt lebegtek. A mennyei ajándékok zálogául és jóakaratunk jeléül pedig szívünk mélyéből adjuk rátok, tisztelendő testvéreink, papságtokra és népetekre az Úr nevében apostoli áldásunkat.

Kelt Rómában, szent Péternél, 1896. évi június hó 25-én, pápaságunk tizenkilencedik esztendejében.

XIII. LEÓ PÁPA.

Kiadói utószó

A dokumentum megjelenése után 32 évvel, 1928-ban XI. Piusz pápa újabb fontos apostoli körlevelet adott ki ugyanerről a kérdésről *Mortalium Animos*[132] címen. Ez utóbbi enciklika azért is különösen fontos, mert azon túl, hogy megismétli és összefoglalja a fent vázolt elveket, azokat a (már akkoriban is) egyre növekvő népszerűségű ökumenikus mozgalomra is alkalmazza. Mivel az ökumenizmus a XX. század kultúrtörténetének egyik legfontosabb folyamata, a körlevelet különösen is az Olvasó figyelmébe ajánljuk.

[132] Lásd: http://figyelji.de/a/mortaliumra

További elérhető kiadványaink:

Felnőttek Katekizmusa (1929)

Írta: Franz Spirago

Franz Spirago: Példatár (1927)

a katekizmus igazságainak bemutatására

Főleg hitszónokok és hitoktatók számára

Római Katolikus Katekizmus (1890)

Írta: Deharbe József S. J.

Goffine Lénárt Katholikus oktató- és épületes könyve (1928)

Rövid értelmezése a vasárnapi és ünnepi leckéknek és evangéliumoknak, ezekből levont hit- és erkölcsi tanításokkal és az egyházi szertartások magyarázatával, továbbá a szentmiséről szóló oktatással

Goffine Lénárt: Módszer a lélekben történő szentmisehallgatásra

ha nem tudunk személyesen jelen lenni

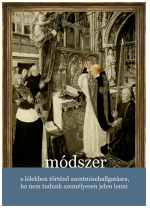

Jöjj Szentlélek Úristen! (1940)

Előkészítő oktatások bérmálkozók számára

Írta: Túrmezei Ferenc atya

Blaskó Mária: Isten kertje (1941)

Rövid történetek a szentekről az év minden napjára

Blaskó Mária: Jaj de szép! (1929)

Elbeszélések és versek gyermekek számára

Jámbor László S. J.: Levelek húgomhoz (1941)

Gondolatok és tanácsok katolikus leányok számára

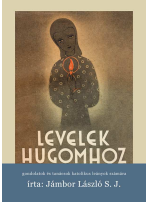

Dr. Tóth Tihamér: A tiszta férfiúság (1935)

Levelek diákjaimhoz – I

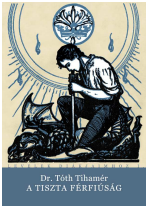

Dr. Tóth Tihamér: Dohányzol? (1936)

Levelek diákjaimhoz – II

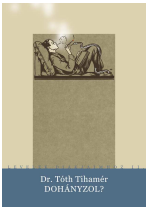

Dr. Tóth Tihamér: Ne igyál! (1936)

Levelek diákjaimhoz – III

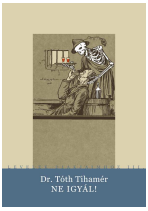

Dr. Tóth Tihamér: A művelt ifjú (1936)

Levelek diákjaimhoz – IV

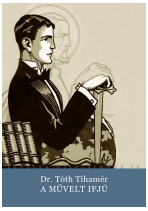

Dr. Tóth Tihamér: A jellemes ifjú (1936)

Levelek diákjaimhoz – V

Dr. Tóth Tihamér: A vallásos ifjú (1936)

Levelek diákjaimhoz – VI–VII

Dr. Tóth Tihamér: Krisztus és az ifjú (1936)

Levelek diákjaimhoz – VIII

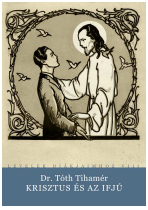

Finn Ferenc SJ: Tom Playfair (1928)

Minden kezdet nehéz

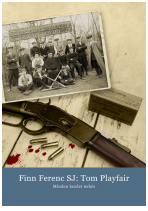

Finn Ferenc SJ: Wynn Percy (1941)

Gyermekből férfit faragni

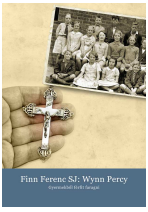

Finn Ferenc SJ: Harry Dee (1942)

Egy rejtély felderítése

Liguori Szent Alfonz: Az üdvösség útja (1896)

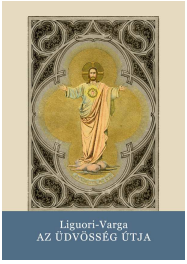

Egger Ágoston: A keresztény apa (1904)

modern társadalmunkban

Gondolatok keresztény apák számára, imádságos könyvvel

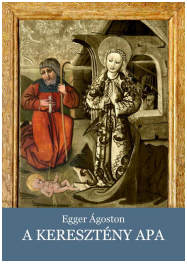

Egger Ágoston: A keresztény anya (1904)

jóakaratú tanácsok keresztény anyák és az érettebb női ifjuság számára

imádságos könyvvel

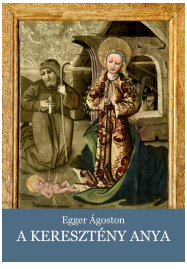

IX. Piusz pápa „Quanta cura” kezdetű körlevele (1864. december 8.)

a kor tévedéseinek elítéléséről

Azon jegyzékkel együtt, mely korunk főbb tévelyeit foglalja magában („Syllabus”)

XIII. Leó pápa „Libertas præstantissimum donum” kezdetű körlevele (1888. június 20.)

az emberi szabadság természetéről

X. Piusz pápa „Pascendi dominici gregis” kezdetű enciklikája (1907. szeptember 8.)

a modernizmus ellen

XI. Piusz pápa „Mortalium animos” kezdetű apostoli körlevele (1928. január 6.)

az igazi vallásegység elősegítéséről

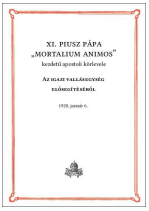

XI. Piusz pápa „Divini illius magistri” kezdetű apostoli körlevele (1929. december 31.)

az ifjúság keresztény neveléséről

XI. Piusz pápa „Vigilanti cura” kezdetű apostoli körlevele (1936. június 29.)

a filmszínházakról

Dr. Alaker György S. J. teológia tanár jegyzeteivel

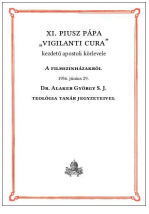

XII. Piusz pápa „Humani generis” kezdetű apostoli körlevele (1950. augusztus 12.)

néhány hamis véleménnyel kapcsolatban, melyek azzal fenyegetnek, hogy aláássák a katolikus tanítás alapjait

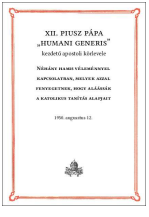

Tájkép zsinat után

A II. Vatikáni Zsinat mérlege

Donald J. Sanborn püspök prédikációsorozata alapján

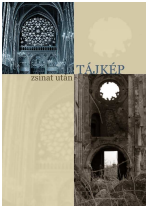

A vallások átalakítása

egy dogma nélküli egyveleggé

Donald J. Sanborn püspök úr előadása
Budapest, 2016. április 2.

Ellenállás és fogyatkozhatatlanság – avagy Hol az Egyház?

A hagyományhű katolikus mozgalom főbb irányzatainak értékelése – Donald J. Sanborn püspök cikke

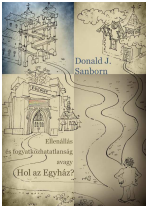

Az Ottaviani Intervenció

Alfredo Ottaviani bíboros · Antonio Bacci bíboros · Római teológusok egy csoportja

Rövid kritikai tanulmány az új miserendről
Anthony Cekada atya bevezető tanulmányával

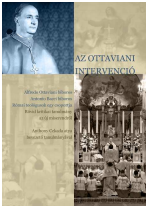

Hagyományhű katolikusok, tévedhetetlenség és a pápa

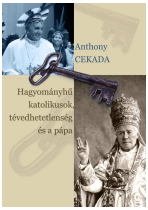

Éppen azok tanítanak tévedéseket, illetve hoznak ártalmas törvényeket, akik látszólag az egyházi fennhatóság birtokosai. Hogyan egyeztethető össze ez a tévedhetetlenséggel? – Anthony Cekada atya tanulmánya

Miért nincs helye katolikusoknak a Novus Ordóban?

Donald J. Sanborn püspök úr előadása
Budapest, 2016. április 2.

Előkészületben:

Finn Ferenc SJ: Lightfoot Kolozs (1942)

Az i-re Ő teszi fel a pontot

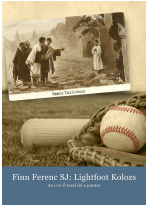

Finn Ferenc SJ: Fülöp (1932)

A kis énekes

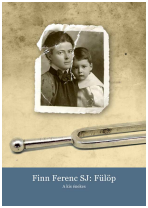

Finn Ferenc SJ: Merton Ada (1899)

... azonképpen itt a földön is

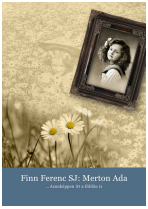

... és sok egyéb is.

Mi a baj a modern mise imádságaival?

Anthony Cekada atya tanulmánya arról, hogy hogyan változtatták meg az imádságok tartalmát az új mise változó részeiben.